

308432

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. I. సంపుటము. ౧.

జెన్న పట్టణము 1915 సం॥ మార్చి నెల 18 వ తేది గురువారము రాక్షస నామ సంవత్సర శ్రేణి మాస ము శుద్ధ కృత్తిక ౩.

No. 319 సంచిక 3౧౬

గమనింపుడు.

ఫౌకాల్ టెక్ కలములు (బంగారు పాళీలుగలవి) నెప్ ట్యూన్, బ్లాక్ బర్డ్, మొదలైన వాటిని కొద్దిరోజులవరకు చాకచేసినాము. నెప్ ట్యూన్ రు 1-8-0 మొదలుకొనిగలవు. ట్రైసికల్స్ మాకర్డ్ రు 55-0-0 బు మొదలు కొనే గలవు. హోర్స్ నియములు అతిసరసము రు 17-8-0 మాత్రమే. (స్టా) సీమ పాయింట్ 6-0-0 మొదలు రకములు గలవు. వాతనోప్పి తలనోప్పి పల్లవీపులకు నాణ్యమైన మందు బుడ్డి 6 అకౌంటుమాత్రమే. ప్రతియింట నుండకగినది. గురువు లేక నే అనేకపాటలను హోర్స్ నియముల వాయింపనేర్చుడి రు 5 లు నెలగల కాల్కో లైంకు పుట్టుక ములు మాత్రము కొద్దిపుతు లున్నవి. గమక యాసమయమును హోర్స్ ట్యూ కొనకుడు. చెన్న పట్టణమునుండి మీ కేవలపులు కా పలికిన వెంటనే పంపగలము. ముందుగా ధరలను తెలుసు కొన గోరవచ్చు 8, యికాన్స్ వాయనలను. ముద్రాను స్టాంపు సెల్లముంగ్ ఏజెంసీ 15 బ్రాడ్వే ముద్రాను

గృహనిర్మాణములో అనవసరమైన వయమును తగ్గింపుడు. టేకు మానులు. గృహము నిర్మించుటలో ముఖ్యమైన ఖర్చుకలవదే. అట్టి కలవలను తగ్గించు కొంచెము బాగవూకకగా మండి చాలలాభము కలుగు. వేయేల. మాకర్డ్ గృహముకేట కాకల నిక రంగును టేకు కలప చిన్న కిటికీలనుంచి రూలములువరకు పనికొచ్చు అన్ని రకములు; కమ్ములు, వానములు, బల్లలు, కూలములు, పెద్దమానులు, చవుకగా కొరకును. ఆర్. య్. ఆర్. బుల్బుస్. స్టీలుమార్కు పలకలు. రిఫరబిల్లం మొదలుగాగల పన్ని మిరియితర మార్కుల పయన్న మద్రాసు ధరలకంటె తక్కువ. బెజవాడ, తెనాలి, బుదరు గుంటూరు, బాపట్ల తాలూకాలు కొనూ రాజ్యములో కొన్ని తాలూకాలున్న మద్రాసుకంటె కాకినాడ, సామీప్యము; గయలువాల్సీలు తక్కువ కాకలనినవారు యిట్లు గ్రహించు. ఆచంట సుబ్బారాయుడుగారు కంట్రాక్టర్స్, కలవర్తములు, కాకినాడ.

సుపీరియర్ లీవర్ బ్యూయిల్డ్ వాచ్. గొలుసుతో సహా ధర రు 3.0-0. హోస్టీజి 0-4-0. సీవికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు. ఈ గడిగూగము దేవులుమీక ముకంపెరి టేకు ఎట్టనిసి- తో వాడంపటి తయారుచేసి ఇది చుట్ట కందమై తెలసిన మును, డబ్బులతో అనుగ్రహించినవారికి మొదలుపెట్టినది గడియంపెను. పెద్దమాత్ర గా భాగముగ గ్యారంటీ మీటి అతి కింది యిండ్లను, సీమ గుండి మాత్రే తయారుచేయబడినది. కాన నెవరియొద్దను జక్క... ఒకకొక్కరును తీసుకువెళ్ళు తలంపుకో రిక్కడ తెలనంది రిమి. చాల కాలము పనిచేయుట్టి. స్వల్ప ధరగల గడి యొక మిడియొకటియేయని యనబడనందున తెలియనని ఇదికల కనేక గడియంపెములు ఖర్చయి బొగ్గుతొప్పియుల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుము. మా పట్టణముం కనేకులు కొని సంతసించిరినిన, కలుసుటా లెంతుకు కే మఫీయర్ వాచ్ 50 పైస, హోర్స్ వాచ్ 100, మద్రాస్

యుద్ధ చరిత్రము సంవత్సరాదినందిక! ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాదినందిక సిద్ధమగుచున్నది ఆసందికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన సర్వవిధ సైన్యసేన, ప్రాసావతీచి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, ఫిరారాధన, మహాచ్యుతు, ఈశ్వరమీమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమునలే ప్రచురింపబడనచుండుటయేకాని విభిన్న హోకము నంతయును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సముత మొక్కిరివిషయములతో ముద్రించబడుచున్నది:- 1. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యేక కారణములు పకోక్ష కారణములు; 3 యుద్ధ పూర్వాహములు, వాటిఫలములు; 4 భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, వాకాబలము, విరూపబల ము వాటిపటములు; 5 దుర్గగుల్మ నిర్మాణము వాటిపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యము ల ఫిరంగుల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల వాకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్తుల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయ ములను వెలుపు 400 పటములు దీనియందు బహుభుజి యాంధ్ర ప్రచురణములం దపూర్వ ముగ నుండగలదు. పెద్దయాకృతీయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవ త్సర వంశాంగము రంగులపటములు కీర్తిశేషులైన హోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి రంగులపటమును చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రించబడినను, ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు వెల 0 8 0 ,, అర్ధసంవత్సర ,, 0 12 0 ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర దినపత్రిక కిమాసముల చందాదారులకు ,, 1 0 0 ఇతరులకు ,, 2 0 0 పోస్టుఖర్చులు వేరుగ నచూలుచేయబడును. యుద్ధచరిత్రసంచికను బడయగోరుగా నివృత్తినండియును (చందాదారులు కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ నచ్చును. దిన వారిపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులునూత్రము ముద్రొపబడుచున్నది. ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తొలు శ్రేణివిధి, ముద్రాను.

క సూ రి విమర్శములను, కలరాకు, సంచకి, బాలిండ్లను, నుల్లకు, వారిములను, చిన్న బిడ్డల జుబ్బులకు పుట్టికి కస్తూరి యుపయోగ మైన మందని స్వల్ప తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారము కన్న ప్రేమమగుటచేతను నరనర సమయములందు దొరకుచుండును. మా దీప్తియొడలి కస్తూరియం దితర వదారము లేనియును జేర్చబడవు ఇంతవరకు మాత్రపు నుండి కొనిన వారల కీవిషయము తెలిసియున్నది కొనిన వారికి సారీ పరీక్షించిన నిజము తెలియవలదు. అట్లు చేయుటగల కలితి కస్తూరిని గొని మారపోకు. రులం 1-కే రూ. 80-0-0 ఆదిపచ్చికాన లేక. జాను తులం 1 కే రూ. 8-4-0 గోరోజనము తులం 1 కే రూ. 5-8-0 దంతచూర్ణము కచ్చీ 1-కే 0-2-0 12-కే రూ. 1-2-0 ఈదంతచూర్ణముతో వండ్లుతోముల వలన చిగుల్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళనుండి రక్తము సవించుకుండును. అమృతాంజనము డిప్లో 109, ఫ్రేకోజ్జ, బా బాండ్ 6,7 తంబు శ్రేణివిధి, మదరాస్ ప్రపంచ చరిత్ర. ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి. ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభ మగు భాషలో రచింపబడుములతో కథలవలె వర్ణితమగును. చందాదార్లకు సంవత్సరమునకు (రమారమి 600 పుటలు) రీ సంచికలు, చందా రు. 2-0-0 (హోస్టీజితో సహా). ప్రవేశ రుసుములేదు. సూక్తిరము చందా ముందగ స్వీకరింపబడును. నలయవారు— గా. వారిస్వోత్తయరావు, ఎం. నిర్మలానిశేట, మదరాసు. ఆది వ్రాయుడు.

ఆంధ్రదేశ పరిశ్రమభివృద్ధి

[ఆంధ్రదేశ పరిశ్రమభివృద్ధి వద్దనుండి]

ఇదిగో ప్రతిగ్రామములోను, ప్రతిపట్టణముందును, కలెక్టరేట్లలోని వివాహములను గూర్చిన ఆంధ్రదేశము విప్లవముగా ముగిసి, రజస్వలనంతర వివాహపుష్పము ఆములలోనికి వచ్చిన సంఘ మభివృద్ధి జెందునీ సంస్కర్తలను పూర్వాచార విశిష్టం బని పూర్వాచార పరాయణులను, తలంచుచున్నారు. ఇది ఇట్లుండెను. మన ఆంధ్రులు ప్రగల్భ శీలరు కాగ్యాంధ్రజాత్యు లనియును స్ఫురించుచున్నది. ఏలయునెనే? పోతనస్మరణ చిహ్నమునకు ఆంధ్రప్రతికా మూలమున చందాలు ప్రారంభించిగాని అది యేమయినదియు తెలియదు. ఇందుకుకాణమేమి? దీనికి దగిన ప్రత్యుత్తరము ప్రతికానివారు యిచ్చెదరుగాక.

యధ్యము ప్రారంభమయిపట్టించియు స్వతః పరి శ్రమ, స్వతః పరిశ్రమ, యనుకలవరింపులతో ప్రతికల నిండ వ్యాసములు ప్రసరించిరి. వానిని ప్రతికానివారు శ్రమపడి ప్రకటించిరి. కాని అందువిషయ మెహిందూపురమునుండి 25 వేదిన ఆంధ్ర దినపత్రికకు హిందూ హాసము అను శీర్షిక క్రింద వ్యాసము వ్రాసిన ఆర్యసామ్రాజ్య మూర్తి గారుగాని పెద్ద పెద్ద పట్టాను గలిగియున్న పేద్రుగారి పరిశ్రమల విషయమై వ్యాస ములు వ్రాసిన పెద్దమనుష్యులుగాని పరిశ్రమల విషయమై ఏమ యిన ప్రయత్నించిరా? ఇట్లు జరిగి పరిశ్రమలను ప్రోత్సహిం పరచి తిద్దివచ్చునై కృషి సల్పిరా? రాజమండ్రిలో నిష్కపుల్లల పరిశ్రమ ప్రోత్సహించవచ్చునని వ్యాసము వ్రాసిన క్రిందిజనాభివృద్ధి వాచావ్యులవారు తత్పరిశ్రమ విషయమై ఏమైన ప్రయత్నము సల్పిరా? లేదు. లేదు. ఈ పెద్దమనుష్యుల వంతువ్యాసములు వ్రాయుటమాత్రమే కాక ఆంధ్రదేశ.

అయ్యా, మనయొక్క స్థితిగతులు పేరుగొప్ప ఊరు దిబ్బమునుకట్టున్నది. మనదేశము ఇంత చీడరికములలోనుండుటకు కారణమేమి? ఒక్కనిప్పుడుక కాలయొనర్చు పొరుగుదేశ ములయందే తియ్యుచేయించుకొనవలసినదేశ యొకటిగా? అనదిమన నీవుచరించు వస్త్రము లెక్కడివి? పరదేశములు తయారుచేసిన వస్త్రములను ధరించవలసిన దుగద్దప్పుడు భారత మాత లెక్కడివి? భారతమాత తనను సుఖపెట్టు కీర్తికంతుల యిన వసుదనులను కనలేరా? భారతభూమికిట్టి దుగద్దప్పుడు కలుగుటకు కారణము సంస్కరణపద్ధతు లవలంబించకపోవుట యేనా? కాదుకాదు.

సంస్కరణమునకును పరిశ్రమకును ఎట్టిసంబంధమున లేదు వాగరకతకును సంస్కరణమునకును సంబంధముకన్దు. పరిశ్రమలు ప్రబలిత గానివాగరకత కృద్ధి గాదు. వాగరకత కృద్ధియైన గాని సంస్కరణపద్ధతు లామోడింపబడవు. మనదేశము కంటె చిన్నలియును చీడస్థితియం దున్నదియును సామ్రాజ్యదేశ ములు పేరుప్రతిష్ఠలంది అభివృద్ధి గాంచుటకు ముఖ్యమగు కారణ మేమన సంస్కరణకాలంబరమా, లేక పరిశ్రమయా? పరి శ్రమయే.

దేశాభివృద్ధికి మూలకారణమయిన పరిశ్రమను కృద్ధిచేయు టకును భవము కారణమైన.

భవమునకును ప్రాణమునకును లంక. భవస్వయముచేయు ట కన్యకలకి యాప్తుమలేదు. ఇప్పుడు రజస్వలనంతర వివాహపు పట్ట సంబంధమే వ్యాసములు వ్యాసులవారి తిరస్కార ములు మొదల అవనితో ప్రతికలు ఎట్లు నింపబడుచున్నవో చూడుడు. ప్రతిపత్రికలందును, ఒక్కొక్క గథ ఎట్లుజరుగు చున్నవో చూడుడు. ఇంతకును పరిశ్రమల విషయమైన సభ యొక్క టయినను జరిగినా? లేదు. కారణమేమి? పరిశ్రమల సాధన వ్యాసములతోను ఉత్తరదశలలో ఈదెరువని కావు. భవము కాలవయను. గురుగిక్కాగముతో నాలుగు ముక్కలు వ్యాసము వ్రాసిన సంస్కర్తలనుపేరు బడయవచ్చును. కాని పరిశ్రమోద్యమ దోగించుకొనుట ఇట్టి వ్యాసములకల్ల సాధ్య పడదు. ఇందుకు భవసామ్యము బండవలయును. భవముగల వారికి పరిశ్రమోద్యమ సామ్యముగలదు. సామ్యముండిన భవమరుదు ఈసమస్య పిచ్చిబుద్ధిని పెండ్లిబుద్ధి. పెండ్లిబుద్ధి రిన పిచ్చిబుద్ధియే అయితోకీ సరియగుచున్నది కనుకనే మనవారు ఆరంభములు వాహ్యములు, క్రియాశూన్యులు అని మనవిచేయు కొలుచున్నాను.

పాతమువోశములకు మరియొకసంగతి చెప్పమరచితిని. అనకాపల్లిలో పెన్సిల్వేనియాలోని స్థాపించి కొన్నాళ్లు పనిజరిపి తర్వాత ఏల ఆదేశములను వచ్చినది స్వదేశపరిశ్రమయని కల చరించిన వారు తనవర్యుని నింపవిషయమై ఏమయిన

అలాచించిరేమో యోజింపుడు. ఆంధ్రనాయకు లెవ్వరు ప్రోత్సహించక పోవుటయే గదా యందుకు కారణము ఏమి, ఈ ఆశ్చర్యము? ఆంధ్రప్రభులలో ప్రతిభాశాలరులేరా? లేకయేమి? యిది భవస్వయముతోకూడిన పనిగనుక వారుమిన్న కుండిరి. ఆంధ్ర మండలములో స్థాపించిన కర్మాగారములనే నిలవజేయుటయే ఆంధ్రనాయకులారా! సంస్కర్తలారా పూర్వాచార పరాయణులతో మార్కొని మీసంస్కరణో ద్యమమెట్లు కొనసాగింపగలరు? మనమిట్టిస్థితి యందుండుట వల్లనే మనదేశ మాత సాటిదేశములతో దులదూగలేక తల వంచినది.

నేను సంస్కరణము వలదని చెప్పను. సంస్కరణములు లేకపోవుట పరిశ్రమ కాటంకముకాదు. పరిశ్రమలు వృద్ధికొం దిన వాగరకత పొంది జనుల కజ్ఞానాంధకారము వీడును. అజ్ఞానమంతరించిన వెంటనే సంస్కరణలు బయలుదేరును. కాన నోఆంధ్రనాయకులారా సంస్కర్తలారా సంస్కరణ మందలి బుద్ధిగొంచెమిటు మరల్చిపరిశ్రమలవై పుజాతురు. పరి శ్రమలసాపించుటకు యంతరం పెనుంచుచుదనులేదు పరిశ్రమల కొరకు మీమృదుమధుర కంఠములతో పట్టణములయందును పల్లెలయందు ఉపన్యసింపిన నేనియత్నుచుచేత నమున్ను భవసహాయ మొనర్చుతును? వాగ్రూపముగాక కార్యము లన్నియుక్రియారూపమున కొనసాగింపుడు. భవతోపమువల్ల నిలచియున్న కర్మాగారములకు జేయూడయ్యెనుగుడు. నూ తన కర్మాగారముల విషయమై ప్రయత్నము సల్పడు.

రాజమండ్రిలో నిష్కపుల్లల కర్మాగారనిర్మాణమునకు శ్రీభావనాచార్యులవారు ప్రయత్నముచేయుచురని నమ్ముచు న్నాను. గుంటూరు మండలములోని పి. ఏలు యం. ఏలు, సంస్కర్తలు, బి, సి, యనులు వీరిని ప్రోత్సహింపచి కత్త్య సుసారము సహాయము చేయుదురుగాక. వీరు వారసలేల ప్రతిపాద్యుడును తగుసహాయముచేయునని నమ్ముచున్నాను. మనఆంధ్రులు యికనయినను, వాహ్యరత్నమువదలి క్రియా శూరత్వమును పరచెదరుగాక పరిశ్రమలభివృద్ధి జెంది తనసోదర మణులతో దులదూగవలెనని సంతకముతో మనదేశమాతల యెత్తినప్పుడు అపువెంటనబడి పరువుపెట్టు దూడవలె సంస్క రణోద్యమము సునాయాసముగా వ్యాపింపగలదు. కాన పరి శ్రమాభివృద్ధి గలుగకముందు ఎన్ని శ్రీపుష్పవాహము లాన ర్చినను, ఎన్ని రజస్వలనంతర పాణిగ్రహణము లానర్చిన సంస్కర్తలునిపించుకొనుటకు ప్రతికలలో ఎన్ని గురుగిక్కాగ వ్యాసములు వ్రాసినను ఎంతమాత్రము లాభములేదు. గా ప్రతివారును పరిశ్రమాభివృద్ధికి పాటుపడుచు చిన్నవాడనగు నావ్రాతమందలి లోపములకు తమింప ప్రార్థించుచున్నాను.

నీలిమందు.

(ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన.)

ప్రస్తుతములో జరుగుచున్న విరోధా మహాసంగ్రామము వలన వ్యాపారమునకు కలిగిన తొక్కుసాటువల్ల ఈ రాజధాని లోని మధ్యజిల్లాల రైతులు ఈ సంవత్సరముమట్టుకు వేరు తనగకన్న వాగా కష్టులవచ్చే వైర్లను చల్లుటకు ఆలోచించ వచ్చును. వారేవారి తొక్కువలయునో వారికి వారే యాలో చించుకొనవలయును కాని నీలిమంపిలు బొత్తిగాచెడిపోకుండ నున్న వోట్లనీలిమందుతయారుచేసినయెడలలాభించవచ్చును. ఈ యద్ధకారణము వలననే జర్మన్ నీలిమందు సత్తై ఆపు చేయబడింది. అందుకల్ల అసలు నీలిమందున్న ఇప్పుడు మంచిధర కలిగినది. సంది కుడిన తరువాత ఈ వ్యాపార మెట్లుండనో చెప్ప శక్యముకాదు. కాని యద్దమునకు పూర్వ మేస్థితిలో నుండెనే ఆలాగుననే యుండవచ్చును. ప్రస్తుతస్థితి ననుసరించి ఇప్పుడో గమనింపవలసిన అంశములను గురించే ఈ ప్రత్యుత్తరము సలహా లియ్యబడును.

2. దక్షిణ ఆగ్రాడు జిల్లాలో అనేక గ్రామముల లోను, చిత్తూరుజిల్లాలోని పుత్తూరు, తిరుత్తేని భాగములలోను, ఉత్తర ఆగ్రాడు జిల్లాలో గుడియాల్లము, అక్కోణము, వాలాబాపేట తాలూకాలలోను, చెంగల్పట్టు జిల్లాలో కొంచె పురము, వైదాపేట, తిరువల్లూరు తాలూకాలలోను, నీకస్తు పడిపోయిన పాత నీలిమంపిలను కానవచ్చును. వీనవల్ల ఈ రాజ ధానిలో ఆయా ప్రదేశములలో నీలిమందు వ్యాపారము ఒకప్పుడు మంచి ఉచ్చస్థితిలో నున్నందుకు దాఖలాగా నుండున్నది.

3. ఆ ప్రదేశములలో ఈ వ్యవస్థను ఇంకా వైరు చేయుచున్నార కాని మునుపటికన్న మిక్కిలితక్కువ ఇప్పుడు ముఖ్యముగా దీనిని వరిపాలములకు పచ్చియ్యెరువుకుగాను వైరు చేయుచున్నారు.

4. ప్రస్తుతములో కొంతకాలముమట్టుకు జర్మనీమందు రాకపోవుటకల్ల, అసలు నీలిమందును తయారుచేయుటకు పని గలుగననియు, ఇప్పటి హెచ్చు ధరలను పట్టి నీలి మం దు తయారుచేయుటలో లాభముండుననియు నూచనలు కనుపించు చున్నవి. ఈ వ్యాపారమునకు ఇట్టి అనకూలస్థితి యెంతకాల ముండునో చెప్పటకు వీలులేదు; కాని యద్దము జరుగుచున్నంత మట్టుకుండవచ్చును. విశేషముఖ్యపు అక్కరలేకుండ మరవ్వుతు చేయలేగిన నీలిమంపిలు కలవారు ప్రస్తుతపు స్థితిలో ఈవైరును నేసి మంచిలాభమును పొందవచ్చును.

5. నీలిని పండించే బాగాలలోని అన్ని గ్రామముల లోను నీలిమందు వ్యాపారములో అనుభవము కలిగి యీ వ్యాపారమును తిరిగి లేవత్తియుటకు సహాయము చేయుకల్గిన ఒక రిద్దరు పెద్దవాళ్లుంట కింక తరుణము మీరిపోలేదు.

6. మన గవర్న మెంటువారు మంచి నీలివత్తములను కొని, అనేక జిల్లాలలోని రైతులకు కొన్న ఖరీదుకే అమ్మకల సినదని వ్యవసాయపు డిపార్టుమెంటు ఉద్యోగిగట్టులకు ప్రత్యేక ముగా దీనినిమిత్తము కొంతసామ్య నిచ్చియున్నారు. అందు మూలముగా కొన్ని కొన్ని ప్రదేశములలో అనగా పాలూరు, చిత్తూరు, చెంగల్పట్టు మొదలైన వోట్ల నీలివత్తములను కొని నిలవచేయడమైనది. అక్కడనుండే డిపోలమిది అధికారము కల ఫారము మేనేజరు రైతులకు రూఢిగా తమతమ పాలము లలో చల్లుకొనుటకు సప్లము చేయుదురు.

7. ఈ క్రింద వివరింపబడు వ్యవసాయపు పద్ధతులు విత్తనములను చల్లుకాలము తరువాత చేయవలసిన పనులు మొదలయినవి, ముఖ్యముగా ఈ వైరును మొట్టమొదట వైరుచేయు వారికి సహకారిగా నుండవచ్చును.

8. కాలము, నేల. — నీలిని మూములుగా దిసంబరు నెల మధ్యభాగము మొదలు మార్చి మధ్యవరకు చల్లుదురు, చవిటినేలలో తప్ప బాగా మురుగుడుపోయే మిశ్రమ రేగడ లగాయతు ఇనుక గరువులవరకు అన్నిరకముల నేలలలోను ఇవి వాగా వైరుగును. కొంచెము నున్న పుసాలు యెక్కువ గల మిశ్రమ రేగడనేలలో మందు దిగుబడి వాగుండునని వాడుక.

9. మెరకభూములలో ఫిబ్రవరినెల మధ్యలోగానే, సామాన్యముగా చల్లకము లైపోవును. పల్లపు నేలలో వరిచే లను కోయుటకు ముందువరకు ఇంకా కొంతకాలము పట్టును. వరి కోయుటకు ముందుగా నీలివత్తములను చల్లకపోయిన యెడల వరి కోసిన తరువాత నేలను దున్న నీలిగింజలను చల్లుదురు.

10. తరువాత గింజలను కప్పుటకుగాను ఇంకొకచాలు తోలుదురు. పల్లపు నేలలలో నీలి ప్రత్యేకముగా వైరుచేయ బడును. మెట్ట నేలలలో నవ్వులతోగా, వోడితోగాని కలిపి చేయుచున్నారు. వోడితో చేసినప్పుడు మొదటి గొప్పతో గాని లేదా రెండోసారి గొప్ప తవ్వు పుష్పగాని నీలిగింజ లను చల్లుదురు.

11. విత్తనముల పరిమితి — మూములుగా ఎకరాకు ఆరుమొదలు యెనిమిది పట్నంపట్ల విత్తనములు చల్లుదురు. పల్లపు నేలలలో గల్లుపప్పుడు మిట్టమీదికన్న ఒకటిరెండుపట్ల ఎక్కువ చల్లుదురు.

12. మూములుగా వోడికికట్టి పట్లతప్ప నీలికి వేరే తడితో అకసరములేదు. వోడి కోసిన తరువాతను కూడ నీలికి తడి అక్కరలేదు. కాని వర్షములు బొత్తిగాలేనప్పుడు వేసవి లో నొకటిరెండు తట్ల కట్టుటవల్ల దీనికి చాల లాభించును.

ప్రత్యేకముగా నీలికి వేరేఎరువు లక్కరలేదు. దీనిని కలిపివేసిన ధాన్యపు చేనుకు వేసి ఎరువే దీనికికూడ నుపయో గించును. సున్నపుపాలు తక్కువగానున్న నేలలలో కొద్దిగా సున్నమును చల్లినయెడల లాభకారి యగును.

14. కోత — మొదటికోత ఫాల్గుణమాసములో ననగా యేప్రల్ నేలలో కోయవలెను. ఇందుకల్ల చెట్లుబాగా రొట్టు తోడుగును. రెండోకోత వైశాఖమాసము అనగా జూన్ నెల లో వచ్చును. ఆఖరుకోత మూడవకోత, ఆగష్టు నెలలో (ప్రా వణమాసములో) వచ్చును. ఎకరాకు సుమారు ఆరుమొదలు తొమ్మిదివరకు బండ్ల పచ్చిరొట్టవచ్చును.

15. మందు తీసివేయబడిన కళ్ళురొట్ట వరిచేనులకు బహు విలువైన ఎరువుగా ఎంచబడుచున్నది.

జి. డి. మేహతా,
మధ్యభాగపు వ్యవసాయపు డిప్యూటీ సెక్రటరీ.

చెన్నపురి శాసనసభ.

ఆయవ్యయవట్టికను సమర్పించుట.

ఈనెల 18-వ తేదీ శనివారమునాడు పగలు 11 గంటలకు నేంటు బార్నికోటలోని సభాశాలలో శాసనసభవారు కూడిరి. శ్రీ గవర్నరు గారి ప్రభుత్వమును సమర్పించిరి.

గౌరవనీయులగు ఏ. యస్. కృష్ణారావుగారు గౌ. రావుబహదరు బయ్యారసెంపే శర్మగారు గౌ. డాక్టరు టి. ఎం. నాయుడుగారు గౌ. కే. ఆర్. పి. కృష్ణారావుగారు గౌ. సి. ఓ. యస్. సరసింహారావుగారు గౌ. వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు గౌ. రావుబహదరు మోచెర్ల రామచంద్రారావు గౌ. రావుబహదరు వి. కే. రామానాథాచారిగారు మున్నగువారు వెళ్ళుచుండి సభకు వచ్చిరి.

సాతనసభ్యులు.

గౌ. కే. ఆర్. కామలక్ష్మర ముప్పి నాయుడుగారు గౌ. హెచ్. యస్. డబ్ల్యు. నాయుడు ప్రమాణమొనర్చిరి.

గవర్నరు గారికి కరించిన శాసనము.

శాసనసభవారిచే 2-2-15న ఆమోదించబడిన 1915 సంవత్సరపు మదరాసు ఆర్కాటి ఆర్డు ఎమెండుమెంటు ఆర్డు 18-2-15 న శ్రీగవర్నరుగారిచే నామోదించ బడినదని కార్యదర్శిగారు నడివిరి.

శ్రీ గవర్నరుజనరలు గారి నామోదించిన శాసనము

ఈ శాసనమును శ్రీగవర్నరు జనరలుగారు గూడ 26-2-1915 న ఆమోదించిరి శ్రీగవర్నరుగారు నడివిరి.

వచ్చిన పత్రములు.

శ్రీరత్నములగు రాబర్న్స్ ప్రభుత్వగారి మరణమును గూర్చి శాసన సభవారు సంతాపమును వెల్లడించుచు చేసిన తీర్మానమునకు కొంతమంది రాబర్న్స్ ప్రభుత్వగారు (రాబర్న్స్ ప్రభుత్వగారిభార్య) ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. రజస్వలా వివాహమును గూర్చిన తీర్మానములు గూడ చాలవచ్చినవి.

1915-18 సంవత్సరమునకు సవరించబడిన ఆదాయవ్యయ పట్టిక

ఈ పట్టికను సమర్పించుచు గౌ. సర్. హోల్లెస్టా ఆర్డు కే. సి. వి. బి. కే. సి. యస్. వి. గాంటుల నడివిరి. మేమీ అంచనా చేయునపుడు 773 4/5 లక్షల వాయ ముందునీ తలంచించిమి. గాని 753 8/5 లక్షలకన్న ఎక్కువ రాతడు. కాన 19 1/5 లక్షలు తగ్గిపోయినది. ఏక రా దాయ ములూ నింకను చాల తగ్గినది. ఏమనిన మాకు ఇండియా కొర తనమువారు 7.4/5 లక్షలనిచ్చిరి. దానిని మేమిపట్టికలో చేర్చులేదు. అయినను ఆర్థికశీతి సరసముకాదు. ఏమనగా వెను కటి నెలకు మేమునకొసిన దానికన్న 2-2/5 లక్షలదనముగ నున్నది. ఈ సంవత్సరమున వ్యయము 1-3/5 లక్షలు తగ్గునని మేముహించుచున్నాము. అందువలన సంవత్సరాంతము నిలువ 81-8-1915 నాటికి 14-1/5 ల మేమునకొన్న దానికంటె 14-1/5 లక్షలు తగ్గును.

	ఉజ్జయింపు	సవరిం
	పట్టిక.	పట్టిక.
	1914-15	1914-15
	లక్షలు	లక్షలు
వెనుకటిసాలు		
ఆభిరునిం	172-1/5	175-3/5
ఆదాయము	773-4/5	754-8/5
వ్యయము	883-2/4	882-1/5
తగ్గిపోయినసామ్య	59-9/10	77-1/2
సాలాఖరు నిలువ	112-1/4	98-1/10

ఆదాయము.

గవర్నరులు సరిగ్గ నడకపోవుట మున్నగు బుతుతాద లును యాధికారమును ఆదాయమునకు ంగము కలిగించి నవి. కొన్ని ప్రజలములలో గవర్నరులు మితిమీరికురిసినవి. కొన్ని తావులలో గవర్నరులు చాలిసంతక మరియలేక. బ్యాల్లె, ఆగస్టు నెలలలో కృష్ణానదికి వరదలు చాల హెచ్చుగా వచ్చినవి. అనరదలవలన బెజవాడ పెద్దకలింగలు తగినవి. ఏటిగట్లు తగినవి. కృష్ణాగుంటూరుజిల్లాలో రెండింటిని నష్టమువచ్చినది. దిశంబరునెలలో తామ్రపర్ణి నదిలో కూడ వరదలు హెచ్చుగ వచ్చి నష్టముకలిగినది. తొలిపంట మెట్టమెట్ట ఉజ్జయింపునకన్న హెచ్చుగనే యున్నది కాని తొలిపంట పల్లభిమైరు మలిపంట మెట్టమైరు నవంబరు దిశంబరు నెలలలో వానలు సరిగ్గలేకుండుటచే తగ్గిపోయినది. మొత్తమున ననుకొన్న దానికన్న 6 1/2 లక్షలదనముగ సిద్ధముజరగా యియ్యవలసివచ్చినది. కొంతమకా

యవదును. ఎంతసామ్య బకాయవదునో ఇప్పుడు తేలు. దీనివలన సరుకలపన్ను గూడ తగ్గిపోయినది.

ఈ కారణమువలన కలిగిన నష్టముకన్న యాధములన కలిగినష్టము చాల హెచ్చుగనుండెను.

ఆస్తిరక్షణమునకేరములలో వర్తకములో పోవుటవల నను స్త్రీమరు కేవులుమెరుగుటవలన ప్రాన్యవారు హిందూదేశ మునందలి సరుకులను కొనబాలకపోవుటవలనను స్త్రీమరులు దొరక నం దు నను పరిశ్రమలలో పని చేయు వారందరును ప్రైవేటులో చేరుటవలన పరిశ్రమ లాగిపోవుట వలనను ప్రత్తి, చేరుకొని కొబ్బరిచెట్టుకు సంబంధించిన సాన. గ్రులు మున్నగువాటికి నష్టముకలిగినది. 1913 సెప్టెంబరులో ప్రత్తి (500 పానలు) పుట్టి 108 రూపాయిలమైనను. 1915 సెప్టెంబరులో పుట్టి 68 రూపాయిలమైనది. దిసంబరు నెల నాటికి 45 రూపాయిలుగూడ నమ్మినది. చేరుకొని 529 పానలు) పుట్టి 42 పానలకు యుద్ధమునకు పూర్వముమృదక ముండెను. ఇప్పుడు 24 రూపాయిలు ఇటీవల దిసంబరు 17 రూపాయిలుగూడ నమ్మినది. కొబ్బరికొరి కొబ్బరిచెట్టుకును కూడ ధరలు చాల తగ్గిపోయినవి. కాని ఇటీవల మరల పెరిగినవి.

తినుబండారపు గింజలధరలు.

విశేషములలోనేవివారమువివరముల సరకులకు ధరలు తగ్గినట్లు తినుబండారపు గింజలధరలు తగ్గలేదు. యుద్ధానంధ మున వర్తకులు కలవరపడుటవలనను ఎమ్మెను గంధకగోళము వలనను ధరలు కొద్దిగ పెరిగినవిగాని మరల సాదుబడినవి. నిరు దిశోజులలోనున్న ధరలకన్న ఎప్పుడు చాలతగ్గియున్నది.

హైత్రియనురాధీపులగు శ్రీస్వాములవారు

తెంగుపూరులో నొకసంస్కృత పాఠశాల నేర్పరుచుట శ్రీమద్వైత్త మతస్థాపనాచార్యులవారు శ్రీమదానంద తీర్థ భగవత్పాదాచార్యుల (శ్రీమధ్వముని) వారిచేస్థాపితముల గు మతములలో సుఖ్యాతముగు నుత్తరాది మతసేతమును ప్రస్తుత ములకరించిన జగద్గురుస్వాములవారు సహజో దారి భావముతోడను, సహజగీర్వాణ భావభిమానుతోడను, తెంగు పూరునందొక సంస్కృత పాఠశాల నేర్పరుచు కల్పించిరి. వివరములను సంతసించుచున్నాము. అందులకు తగిన సలహా నిచ్చియుటకు శ్రీమైసూరు దొరతనమువారిని కొరదలం పుడిచి. అంతిరకును మైసూరు సంస్థానమున శివభాగినీరు గానున్న శ్రీ ముత కాపూరు శ్రీ నివాస రావు గారు శాస్త్ర మ రా జ పేట లో నున్న నిజమందిరమును పాఠశాల పయోగము కొరకు శ్రీ స్వాములవారి స్వాధీని మొనరించిరి. శ్రీయంత పండిత ఎల్లతూరు కృష్ణాచార్యుల వారా పాఠశాల కధ్యక్షులుగా నియమింప బడిరి. గీర్వాణ విద్యార్థి వ్యాపనమును మతనైతిక పాఠశా కవిషయ కసంబోధనమును మతాధిపతులను దేవాలయధర్మవిచారణ కర్తవ్యమును యశ్యా వశ్యకా చరణీయములను విషయమును శ్రీ స్వాములవారు కార్యరూపమున నెల్లరకును వివరించి మాన్యదర్శకులైరి. మతాధి పతులుక ధ్యక్షులనగు వారంద రీతూజ్యపాదుల సహాయ ము ననుసరించి కిష్యజనల ప్రేమకత్వంతము పాశ్రులయ్యె దరుగాక యని కోరుచున్నాము.

శ్రీమైసూరు మ హా రా జా వారు స్వాములవారికి వి ష్ణు కం దన మొనరించుటచే శ్రీ వారు మైసూరు నగరమునకు విచ్చేసిరి. 18వతేదీ భిక్షజగగును. స్వాములవారు గజాకోహా మొనరించిరి. సంస్థానోద్యోగులు పాదులును స్వాములవారిని పరవేష్టించియుండిరి. సోలీకు మిలిటరీబలములు గౌరవాగ్గము శ్రీవారినిబలసి నడుచుచుండిరి. ఈతీనివారందరును స్వాములవారి నాసీమాంతమును సాగ నంపిరి. పాఠశాలకు శంఖసాధన మొనర్చుటకు శ్రీస్వాముల వారు మరల తెంగుపూరునకు విచ్చేసెదరు.

సోనెలు మతస్వాములవారు

మతాధిపతులు శ్రీమద్విద్యా శ్రీరత్న కరశ్రీ స్వాముల వారు చిర కాలమునుండి వ్యాధిపీడితులుగానుండుటవలన ప్రజా దికములగు కార్యములను సక్రమముగ చేయుటకున్నార. కాన వానిని నిర్వర్తించుటకు వెనుకటి స్వాములవారిపుత్రులు చేక మూర్తి రామాచార్యుల వార్యులని నిర్ధారణచేసి ఈనె. 14వ తేదీ ఆదివారమునాడు వారికాశ్రమమొసంగి, సంస్థానోద్యో గులు వెళ్ళుచుండి వచ్చియుండిరి. ఆశ్రమ మొసగుబడినప్పటికి రామాచార్యులవారికి శ్రీమద్విద్యా శ్రీవారిని తీర్థస్వామియను సాంప్రదాయ సిద్ధముగు నామకరణము చేయబడినది.

వ్యవసాయ కేంద్రాల కొయ్యబుత్తూరు:— ఇదివఱకు నియోగించబడిన గౌరవాగ్గసంధ్యకుల యుద్యోగ కాలపరిమితి క్రిందిను సభాసీనులైన శ్రీగవర్నరు గారి క్రింది వెద్ద మనభ్యులను నియోగించినారు:— 1) తంజావూరు వాస్తవ్యులైన రావు సామేలు ఎమ్. ఆజాదు పండితులు గారు, 2) గౌ. ఇ. ఎస్. చాగ్గుగారు 3) కాకినాడవాస్తవ్యులు టి. ఎచ్. బారీగారు 4) గంబాయి జిల్లా కల్లికోట సంస్థానము ఏజెంటు ఆస్వాల్లు డాక్టర్స్వరు గారు 5) ఎట్టియా పురము జమీంగారు గారు 6) విజయనగరము సంస్థానము ప్రెస్టిజి. జి. సి. ఎచ్. పాలకు వి. సి. ఎస్. గారు 7) హాస్పేట వాస్తవ్యులు రావుబహదరు సి. హనుమంత గౌడుగారు 8) నెల్లూరుపుమండలి తూర్పుహిందూ దేశపుటట్టిటకు,చక్కెర కర్మాగారములకును మేనేజరు క్విల్యంట్ నీల్సనుగారు 9) పల్నాకిమిడి జమీంగారుగారు 10) గౌ. కాళహస్తివాస్తవ్యులు గౌ. పి. రామానాయుంగారు 11) రామానయ్యద్రము వాస్తవ్యులు ఆర్. కిరణయ్యగారు 12) తూర్పుకుడి యందలి హార్వే కంపెనీకి సంబంధించిన ఏ. ప్రియగారు 13) నేలము జమీందారీ యేజెంటు ఇ. ఎస్. కె. ప్రివెన్సు, సి. వి. ఇ. గారు 14) తెలప్రోలు పరగణా జమీంగారుగారు 15) టోకల్ తాటిలుగారు 16) కొల్లెంగోడు రాజాగారు, ఈ యుద్యోగములు గడచిన జనవరి నెల 1 వ తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరములు జరగును.

గ్రంథస్మితకారము.

టి. లక్ష్మీరసింహా రావుగారిచే రచియింపఁ బడిన యధరాపురము పురుషోత్తమాచార్యులవారి జీవితము మాకార్య స్థానము చేరినది.

మరకతిమణ్యాది గ్రంథకర్త టి. కె. వి. సరస్వత్యగారు రచియించిన “యుద్ధము, ఆంగ్లేయరాజ్యము” అనేది గ్రంథము మాకార్యస్థానము చేరినది.

ఒక హైందవ పా్సంగికురారు:— కడచిన శని వారమునాడు హిందూ తెంపరిన్నలాష్టివా కేర్నాటుచేసిన బహిరంగసభలో శ్రీమతి మంగమ్మగారు మనసుక కెక్కునట్లు మహాధారాశయగ నువ్వనొందిరి.

కావలెను

సమృద్ధిమైకట్టియు శ్రాత్రమార్పులతో కూడినట్టియు వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును జిల్లా ఏజెంటును, దివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు యియ్యబడును. వైగా అంపెన్నులకుడా ముయ్యబడును పాశేయు సమర్థతనత్వశ్రీకర్తనము కలిగిట్లు సర్దికెట్లు లుండ వలెను. కొద్దిమందిమాత్రమే కావలెను. ఇమ మున్నవారు వెంటనే ఈతిగున చిరునామాకు వ్రాయునలెను.

ఏ. యస్. రంగను,

కార్యదర్శి.

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,

81-వ తేరువీధి, తిరుకల్గేటి, చెన్నపట్టణము.

The Kistna District Co-Operative Bank (Ltd.) Masulipatam.

కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) బందరు

మూలధనము 1,00,000

భాగము 1-కి రు 100 చొ. 1000 భాగములు ప్రస్తుతము వసూలు చేయబడిన మూలధనము 50,000 వడ్డీకి దాచిఉంచుకొను వారికి (డిపాజిటు చేయువారికి) 6 మాసములు ఉంచుకొనె యెడల నాటికి సరిగ్గు రు 5 చొ. 6 మొదలు 12 మాసముల వరకు ... .. 5 1/2 చొ. 1 సంవత్సరము అంతకుపై. ఉంచుకొనె యెడల రు 6 చొ. వడ్డీ 6 మాసముల కొకవర్గాయ మివ్వబడును. మృదాను గవర్న మెంటువారి నెం 1267 రు ప్రకారము గవర్న మెంటు ఉద్యోగస్థులుగూడ, భాగములు పుచ్చుకొనవచ్చును. వడ్డీకి ధాచిఉంచుకొనవచ్చును. జంధ్యాల గౌరీనాథశాస్త్రి, ప్రెసిడెంటు చిన్నం రాజమన్నురు, ఆనరరీకెక్రటర్.

సాంఘిక వార్తలు.

18-వ తేది గురువారము

పచ్చయప్ప స్మారకోత్సవము సా. 5-0

19-వ తేది శుక్రవారము

క్రైండ్-ఇన్-సైట్ సాపైటీ, సాంకేతిక సభ, హ్యూమన్ న్యూరిజము, ఎగ్జూరు సా. 5-80

20-వ తేది శనివారము

సాత్ ఇండియా ఛేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, సాంకేతిక సభ, మదరాసు జిమ్మి నా క్లబ్బు, వివిధ వినోదాతిథ్యము రా. 9-80

తిరువేండవూరు కెట్టి వాలికాపాతకాల, పచ్చయప్ప బహుమతులు పంచివెట్టబడి సా. 4-80

23-వ తేది మంగళవారము

కాల్పాశ్రమ జనరలు మీటింగు సా. 5-15

25-వ తేది గురువారము

మదరాసు లిటరరీ సాపైటీ, ప్రతి సాంకేతిక సమావేశము సా. 6-0

26-వ తేది శుక్రవారము

ఎస్. పి. సి. పి. ప్రతి సాంకేతిక సమావేశము, విశ్వాంశునాథులు సా. 5-80

కాలిఫోర్నియా స్థితి, నిర్మి నిర్మాణ స్థితి 90 మాత్రము, అధిష్టాన స్థితి 74 మాత్రము.

దీపముల వేళ. - కేంద్ర సాయంకాలము 6-45 గంటలవఱకు, తేల్చి ఎల్లండి సాయంకాలము 6-49 గంటలవఱకు వీక్షణము వెలిగించి వలయును.

అగ్రవైయింటిసుల పరీక్ష. - వచ్చేది యేప్రిల్ నెల జరిగిన తేది శనివారమునాడు వ్యాఖ్యాత్రాక్షికాకాలలో వై పరీక్ష జరగును.

చెన్నపురి యన్న దాన సమాజము. - కడపి పదునైదు దినములలో నీ సమాజమువారి యాజమాన్యము క్రింద 1,145 మంది శేదల కన్న దానము చేయబడినది.

నర్సపాలెము. - కడపి జనవరి నెల 1-వ తేది మదరీ నెల 14-వ తేదిలోపల పట్టణమున 10-14 అంగుళముల వాన కురిసినది. ఈ కాలములో సగుటన 1-22 అంగుళములు కురియవలసి యుండెను.

కారదా సంగీతసభ, తిరువళ్ళిక్కే. - ఈ నెల 21 వ తేది యాదివారము సాయంకాలము 4-45 గంటలవఱకు రాఘవమొదలిపిడి నెం 81-82 రు కారదాహోదయం గాన విశోదము జరగును.

క్రీమెట్టాడు ప్రభుగారి రాక. - పన్ను తెల్లవారి శ్రీప్రభుగారి ప్రవక్తమండలముండి విచ్చేసిరి. ప్రకరణక సమేతము శ్రీగవర్జుగా రామేశ్వర కలసికొని మోటారు బండిలో ప్రభుత్వమందిరమునకు తీసికొని వెళ్లిరి.

సాత్ ఇండియా ఛేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ - ఈ సంఘముయొక్క మొదల సాంకేతిక సమావేశము ఈ నెల 20-వ తేది శనివారము సాయంకాలము 4 గంటలవఱకు ఇండియాన్ సెంటర్స్ కన్వీనియన్ జరగును.

హిందూమత సంఘము, తిరువళ్ళిక్కే. - కేంద్రము, వచ్చేది 21-వ తేది యాదివారమునాడు సాయంకాలము 7-30 గంటలవఱకు వెట్టిపిడి నెం 80 రు గృహమందు బ్రహ్మశ్రీ మరుతూరు గణేశశాస్త్రిగారు గీతోపన్యాసము లాసంగెదరు.

క్రీ గవర్నరుగారి తోటరువిందు. - శ్రీ సెంట్రం ప్రభువుగారు చాల నుండి యాంగ్లేయ మోదక మహావలక అటుమొన్న సాయంకాలము గవర్నరు మెంటు హానులో తోటరువిందుసంగిరి. శ్రీవారధిసలతో సావధానముగ సంభాషించిరి. వ్యాంధువిశోదము జరగును.

పి. ఎస్. మైన్సులు లిటరరీ సాపైటీ, మైలాపూరు. - మైన్సుల సైన్లో విద్యార్థుల యువమోగము నిమిత్తము తేల్చి శుక్రవారమునాడు పి. ముబ్రహ్మద్యము, పి. పి. ఎల్. టి. గారు గవర్నరాధ్యక్ష భాగములను గూర్చి యువస్వనింపెదరు.

కలవల తిరువెంగడత్రాక్ సెట్టి బాలికా పాఠశాల. - ఈ నెల 20 వ తేది శనివారము సాయంకాలము 4-30 గంటలవఱకు పచ్చయప్ప హోటల్ బహుమతులు పంచివెట్టబడును. గా. వ్యాఖ్యాత్రాక్షికే. ఎస్. పి. క్వెర్ గారాగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు. కావ్యా నారసానిగారు బహుమతులు పంచివెట్టెదరు.

శ్రీరామనవమి గర్భోత్సవము. - టి. క. ఆశంక రామభాగవతరుగారు తిరువళ్ళిక్కే నీలివీరాసామివెట్టి పిడి నెంబరు 8 గృహమందు వైయోత్సవమును నిర్వహించెదరు. ప్రతి ప్రాశస్త్యకాలమును ప్రతిసాయంకాలమును పూజలును వేదాధ్యయనములును జరగును. ప్రతిరాత్రియు 8-80 గంటల తరువాత భజనము, హరికథలు, గాన విశోదములు, జరగును.

మదరాసు కాల్పాశ్రమ. - ఈ నెల 23-వ తేది మంగళవారము సాయంకాలము 5-15 గంటలవఱకు జనరలు మీటింగు జరగును. ఆనాటి కార్యక్రమముగా గా. గోకేలుగారి యకాలమరణమునువలన హిందూదేశమునకునెట్టివీ సామ్రాజ్యమునకును తటస్థించిన సప్తమును గ్రంథస్థము చేయువలయునని తీర్మానముకూడ నొకటి యున్నది.

ఆంబులైన్సు క్లబ్బు. - తిరువెట్టిపిడి యందలి డాక్టరు యూ. రామరావుగారి నర్సింగు హోమలో కేంద్ర సాయంకాలము 5-30 గంటలవఱకు విదవగుంపు తరగతులేర్పడి విద్యార్థుల మువ్వకమింపబడును. ఆతరగతులలో ఛేరగోరు వారు వెంటనే తమచేరులను గ్రంథస్థములు గావించుకొనవలయును.

హిందూ సంఘసంస్కరణ సమాజము. - కేంద్ర సాయంకాలము 5-30 గంటలవఱకు ఆండర్స్ వహించులో ఎస్. దొరసాయయ్య, ఎస్. పి. పి. ఎల్. గారు సంఘ సంస్కరణమును మత్ప్రతిబంధకమునుగూర్చి యువస్వనింపెదరు. గా. సర్ శంకరస్వామయగారి గ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

పోస్టులినోటీసు. - కొలంబోనుండి వీరమొదగుగుజరావత్తుమరమిద నక్షిణాక్షికాకు పంపబడెడి బాలుమొదలైనవి కేంద్ర సాయంకాలము 4-45 గంటలలోపల మదరాసు జనరలు పోస్టాఫీసులో సాక్షుకావలయును. దర్బరుమొదగుగు ఉండుజన్మమరమిద పంపబడునవి, ఈ నెల 21 వ తేది పోస్టుకావలయును.

తెలిగ్రాఫ్ నోటీసు. - ప్రెస్ తెలిగ్రాములకు ఈ క్రింది రేట్లు నిర్ణయింపబడినవి. ఇవి వెంటనే యమలులోనికి వచ్చును. - (1) బొంబాయి ఏడెనుమిదగా మారెనుకు మూట 1 & 5 అణాలు. (2) మదరాసు మీదుగా అస్సోలియాటా స్పీనియాకు మూట 1 & 7 అణాలు. (3) మదరాసు మీదుగా న్యూజీలండుకు మూట 1 & 8 అణాలు.

శ్రీప్రభునియాండన్ అన్న దాన సమాజము. - పి. వెదమాళ్ళు వెట్టిపిడి సన్నవారిద్ద స్టోర్ కిక్ గా నుండు శ్రీమాణి. టి. నారాయణస్వామి మొదలారివారు తమమారుని జన్మదినమహోత్సవము కొరక, వైసమాజమువారి ద్వారా సుమారు 100 మంది బీదపరచేతులకు, చెన్నపట్టణము, నాలు పిల్లలకోవిలపిడి పూజామతమున వడ్రాసోపేతములకు పదార్థములతో అన్న దానము చేసెదరు.

దేవీయమహాసభయొక్క కాన్వెన్షియన్సు. - దీనికి సంబంధించిన రెండు సవరణలను ఆలోచించు నిమిత్తముక కమిటీ నిర్ణయింపబడవలయునని కడపి మహాసభా సమావేశ సమయమున చేయబడిన తీర్మానము సమగుంచి మదరాసు ప్రావిన్షిల్ కాంగ్రెస్ కమిటీవారు మొన్న 15-వ తేది జరిగిన సభలో ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారిని గా. పి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిని ఆనివిసెంటు దొరసానిగారినివై కమిటీకి తమప్రతినిధులుగా నెన్నుకొనిరి.

వైద్యనాక "వనరాసు". - వైద్య నాకోశ్యగమునండి విమత్తులైన గా. డాక్టరు టి. ఎస్. నాయరుగారి పదవిలోను మేజరుగణపతిరాయగారి పదవిలోను, అనాకాయు చికిత్సనందెడిమోదనలైనికోశ్యగలయొక్క భావములను మనోవికారములను గ్రహించుట కనకూలపడునట్లు, కగిన మోదనవోద్యోగులను నియోగించుటకు బ్రయత్నించెదరా యని గా. కేశవశ్రీగారు ప్రభుత్వము వారి నడిగి యున్నాడు.

విగన్నాథ భక్తజనసభ, ఎగ్జూరు. - డాక్టరు రావు సాహెబు జగన్నాథులకు రాజుగారి నడుమ స్థాపించిన వైసభలో ప్రతిభానుసారము సాయంకాలము 5 గంటలవఱకు సుప్రసిద్ధ దివ్యజ్ఞాన సామాజికదను 8 రై 8 రైర్లు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటునుగూ టి. నారాయణ స్వామయ్యగారు ప్రసంగము లానయ్యున్నారు. కడపి యాదివారమునాడు ఉపనిషత్తులను వాని ప్రయోజనమును గూర్చి యువస్వనింపబడినది. ఈ సభల కందలును రావచ్చును.

పచ్చయప్ప మైన్సులు లిటరరీ అసోసియేషను. - ఈ యసోసియేషనుయొక్క సాంకేతిక సభ నిర్మ సాయంకాలము 5-30 గంటలవఱకు పచ్చయప్పహోటల్ సమావేశమయ్యెను. వైవాపేటయందలి యాపాధ్యాయ కళాశాలకు సంబంధించిన పి. ఆర్. పార్థివగారు 'ద్రావిడుని విద్యావిషయక మైన చేతిపనులపాతకాలలో ప్రయోజకము' లను విషయమునుగూర్చి యువస్వనించిరి. ఆనివిసెంటు దొరసానిగారి గ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి.

మదరాసు క్రీడావినోదములు. - క్రీడయూయను క్లబ్బువారి నల్లక సంవత్సరోత్సవమును సాంకేతిక క్రీడావినోదములును మాంటూర్డ్డు నందలి కూనంబోటు హాసునందు నిర్వహించు బహు. అవి యీ నెల 19, 20 తేది లందును, 22 మొదలు 27-వ తేదివఱకును, రాత్రి 7 గంటల కారంభమై జరగును; కట్టకడపటినాడు మాత్రము సాయంకాలము 4 గంటలవఱకు యారంభమగును. రాజాజేబుగోపాల్ ఫుట్ బాల్ టోర్న మెంటు ఎస్. పి. పి. పి. గ్రాండులో వచ్చేది యేప్రిల్ నెల 1-వ తేది వారంభమగును.

క్రీడేషులైన గోకేలుగారు. - మొన్న సాయంకాలము కెథలిక్ హోటల్ గా. పి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు క్రికేట్ మెల్లెన గా. గోకేలుగారి చిత్రప్రతిమను బహిరంగ పఱచిరి. సభారంగము విద్యార్థులతో నిండి పోయినది. కొండలు క్రైస్తవ కళాశాల పాధ్యాయులు ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారును జి. పి. నటేశ్వరగారును గూడ వచ్చియుండిరి. గా. రిచర్డ్ జి. పిటిన్ డ్రిగ్ గా గ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారును అగ్రాసనాధిపతిగారునుగూడ గోకేలుగారి గుణవిశేషమును వేనోళ్ల కొనియాడిరి.

విద్యార్థుల క్లబ్బు. - గ్యాలీ అందు కంపెనీకి సంబంధించిన జి. కృష్ణస్వామివారుగూ తేర్పఱచిన బహుమానపుగిన్నె నిమిత్తము ప్రతిసంవత్సరమును పోటీచేయబడెడు పింగ్ పాంగ్ టోర్న మొట్టిసంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల 10 తేదివారంభమై జార్జిటవును ఆదియప్పునాయకపిడి నెం 125 రు గృహమందు జరుపబడును. వాస్తవముగా విద్యార్థులైనవారు 8 అణాల ప్రవేశమునుతో ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేదిలోపల దరఖాస్తు వెట్టుకోవచ్చును. బహుమానపుగిన్నె రు 15 ల వెలగలదిగానుండును. పునగెల్లి గెలుచువానికిగూడ నొక బహుమానమియ్యబడును.

ఎస్. పి. సి. పి. బహుమాన వ్యాసములు. - 1914 వ సంవత్సరపు పోటీవ్యాసములను వ్రాసిన వారిలోని క్రిందువారికి నెల 26 వ తేది సాయంకాలము 5-30 గంటలవఱకు విజ్ఞోరియా పబ్లిక్ హోటల్ జరగు సాంకేతిక సభ యందు బహుమాన పతకములు పంచివెట్టబడును. - (1) రాజధాని కళాశాలకు సంబంధించిన కే. ఎస్. నారాయణ మూర్తి వ్రాసిన యాంగ్లేయ వ్యాసమునకు బహుమానము బంగారుపతకము. (2) రాజధాని కళాశాలకు సంబంధించిన ఎస్. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రి వ్రాసిన యాంగ్లేయ వ్యాసమునకు బహుమానము మరయొక బంగారుపతకము. (3) మాయవరము మ్యూనిసిపల్ హైస్కూలునకు సంబంధించిన ఎస్. భరత్య్యవ్రాసిన వ్రావిడ వ్యాసమునకు బహుమానము వెండి పతకము.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915వ సం. మార్చి నెల 13 వ తేది గురువారము.

ఆంధ్రులకు ఇంజనీరింగు విద్య.

మన స్థానిక శాసన నిర్మాణ సభయొక్క కడ చిన సమావేశమును గురించి గత శుక్రవారము వ్రాయుచున్నాము. రామచంద్రరావు గారు ఇంజనీరింగు విద్యాలయము విషయమున చెప్పిన తీర్మానము మున్నగు విషయములు వివరించితిమి. శా.రాజాగోపాలాచార్యులవారు మాత్రముగా “గిండి” లో నిర్మితమగుచుండు భవనము నిర్మాణమున పిదపనుగూడ తగినందరు విద్యార్థులకు తావుదొరకక పోవచ్చునని చెప్పిరినియు తెలియజేసితిమి. అనే విషయమున రెండవనాడు శా. బయ్యానగారి సహాధ్యక్షుగారు ఆ “గిండి” యందు కట్టుచుండు నిర్మాణము పూర్తియగుటకు నికను నెంతకాలము పట్టునని ప్రశ్నించిరి. దానికి ప్రత్యుత్తరముగా నికనైదు సంవత్సరములగునని ప్రభుత్వమువారు నాచార్యులవారు నుడిచిరి. మొదటిదినము ప్రభుత్వపక్షమున నిడబడినవాదములు రెండు. తగినంత సంపూర్ణ శిక్షణపద్ధతి నివలంబించలేని ప్రతిష్ఠాపన నెలకొల్పగూడదనుట మొదటిది. ప్రస్తుతము ద్రవ్యము లేదనుట రెండవది. “గిండి” లో నెలకొన నుండునిండు ప్రతిష్ఠాపన యొక్క బలాబలములు అనుకూలముగా నుండుననియు బలమును మరలయుక విద్యాలయము విషయము సాగుచుండు లక్షణానికి ప్రభుత్వమునాని పూనుకొనలేదనుటకు వారు రామచంద్రరావుగారి తీర్మానమును ముందుగా తిరస్కరించుచు మొదటి సమావేశమున తీర్మానము యుద్ధిమి సాగుచున్నది గాన అక్కడ పరిస్థితులు చాలవనుట యొక కారణముగా గూడ సమకూరినది. ఎత్తైన నేమి ఈ ఇంజనీరింగు విద్య విషయమున సుప్రభావక ప్రభుత్వము ప్రభుత్వమున లేదు. జనియందున్న చేయుటకు మన శాసనసభ సభ్యులు ఇదివరకు పాటుపడ లేదనిమా? ఇక ముందు పాటుపడరందమా? వారి పాల్పెట్టెననుకొని కొన్ని విషయములలో, మరలయుక సందర్భమున శా. కేశవపతిగారవల్లు, అనధికార సభ్యులు తెచ్చి తీర్మానములకు నపజయము నొసలనే వ్రాసియుండును. మన ఇంజనీరింగు విద్యాలయము నిట్టిదే యైనదేమో యనుసందేహము జనించినది. అయిన నొక్కవిషయము మాత్రము ఆంధ్రులలో చింత తగినది కలదు. ప్రభుత్వమువారు చేయలేని కార్యము లితరవిధముల నిర్వహించ బడజాలవా యనటను విచారించవలసి యున్నది. ఇంజనీరింగు విద్యాలయమునకు ప్రతిష్ఠాపన ప్రభుత్వమువారి నెలకొల్పుటమంది. వారు అని సరమున్నదినియెగకూడ నిరీకారములచేత నల సభావన నుసాగించునని వారైనప్పుడు ప్రజలలో పనిని సాధ్యమగు నంతవట్టుకు తాముగానే క్రయ త్నించి కొనసాగించుట ధర్మమగునా? చేతులు కట్టుకొని ఎప్పుడు ప్రభుత్వమువారు కబళము

చేసి నోటపెట్టిన నప్పుడు తిందము లేకున్న పను పడియుండుమని బయలుపూచు చుండుట ధర్మమగునా? అలోచించిచూడ నిజముగా ఇంజనీరింగు ఇత్యాది విద్యలకై ప్రజలేయెక్కువపాటు పడవలసి యున్నది. మనదేశమున రాజకీయ సామరములకై యుత్తరిగినంత విజ్ఞానము దేశమున లేమిచేతను ఉంతికాలమును ప్రభువులు విద్యను తమచేతులలో నిడి కొని యుండినందున విద్య ప్రభువులు నేర్పవలెను ప్రభువులు నేర్పవలెను అనినోరు తెరచి కొనియుండుట కలవాటు పడినాము. కాని పాశ్చాత్యదేశములలో స్వతంత్ర భూములలో ఒక్కప్రారంభ విద్యకు మాత్రము ప్రభుత్వమువారిది సంపూర్ణమైనప్పుడు. తక్కువగలవిద్యకు ప్రభుత్వధికారులు ఉదారముగా గ్రాంటులిచ్చుట యాచారమే యైనను నిర్వాహకత్వ మంతయును మొదటినుండి కడవరకును ప్రజలదే యై యుండుట సామాన్య లక్షణము. ఇదియారాధారము చేసికొనియే మనదేశమునకొందరు పరదేశ స్నేహితులు ఉదారపు గ్రాంటులమాట యెటులున్నను, స్వాంతంత్ర్య సాధన సంపత్తులెట్లు పోయినను, నీదేశమున మధ్యమోత్తమవిద్యలు తగినవల నంధకారము కలిగిన జాలునను తలంపుచేత నెప్పుడనుకూలము గలిగిననప్పుడెల్లను మనప్రభుత్వమువారు ప్రాథమికవిద్యకు పూచి పడవలసినదేగాని మధ్యమోత్తమ విద్యలకై ప్రవృత్తితోడగుట తగదనితమ మాటలుసాగవని తెలిసియుండునప్పుడుగూడ మనప్రభువులకు సలహాల నిచ్చుచుండురు. నేడు మేమియ్యదలచు కొనిన సలహా పూర్ణముగా ప్రభుత్వము వారికిని గాదు. వైన వ్యక్తులైన మిత్రుల సలహాపండితీయు గాదు. పాశ్చాత్య దేశముల ననుకరించి మనయభివృద్ధి నడుచుచున్నదనుట సందరంగీకరింప వలసినదే. అపద్ధతులైన మనపద్ధతులారాభావజ్ఞి యున్నవనుటయు స్పష్టమే. ఆకాశమున, రాజకీయ పరిస్థితులచేత కొంత శోక్యము తమకు బెట్టుకొని ప్రభుత్వమువారు ప్రజాసంఘములు నెలకొల్పు విద్యాలయాదిములకు ముఖ్యముగా సాహిత్యవిద్య నేర్పు కళాశాలలకు నంగీకారముచ్చు చున్నారనుట లోక విదితము. కలెక్టరాలో న్యాయశాస్త్రము నేర్పు విద్యాలయములు ప్రజాసంఘముల చేతులలో నున్నవి హిందూ మహమ్మదీయ విశ్వవిద్యాలయములు గూడ నీ విషయమున దృఢపరుచుచున్నవి. తుదకు మనయాంధ్ర జాతీయ కళాశాలకు ప్రభుత్వమువారు కొంతగ్రాంటు నిచ్చుటగూడ మనము విద్యావిషయమునందు లోకప్రవాహములో నీచుచున్నారనుటను వెల్లడించుచున్నది. ఇట్లుండ మాత్రనోజ్జ్వలము, భారతజననీ సంతానమున సంఖ్యాబలిమిచే మూడవనాడైన దినమును తమప్రవృద్ధిని గోరుచుండుటను పదివేల యువన్యాస పేదకులనుండి యుష్మోషించుకొను నాంధ్రులు, బహు తీవ్రస్వాభ త్యాగమునకైన నెనదీయక తమలో కొందరు యావనములు నెలకొల్పిన యాయాంధ్రజాతీయకళాశాలను ఇంతకాల మయ్యును, అంధ్రుల ఇంజనీరింగు విద్యకుగునంత మాత్రమైన పెంపొందింప సమర్థుకుండుట యెంతయు విచారకరము. ఎట్లుంక ఇరువదియవ శతాబ్దము ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల ఎప్పుటివలె సాంవత్సరికొత్తవము పడుచున్నది. ఆసమయమున నాంధ్రలోక మొక్క మానసముతో నీ కళాశాలను ఆంధ్రభూమికిదగిన ఇంజనీరింగు కళాశాలగా నొనర్చుటకు కార్య మూలకముగా తీర్మానించునా? మారాఠవ నీయసభ్యులు తమతమ యావచ్చుకొని వినియోగించి ఈమహా ద్యుమమును విజయ మొనర్చుకోవడమెదరా? చక్కగా పనిచేసిన యెడల నేడుగాకున్న రేపైనను మనప్రభుత్వము వారు

మన ప్రతిష్ఠాపనలను అంగీకరింప కుందురా? మన ప్రతిష్ఠాపనలు నెలకొనుటకును, నెలకొనిన పిదప ప్రభుత్వము వారి యంగీకారము ఒడయుటకును, మన శాసనసభ సభ్యులు శాసననిర్మాణసభలో ప్రశ్నలు వేయుటకును, తీర్మానములు చెప్పటకును జేయవలయుములకంటె నెన్నియో మమంగుల ప్రయత్నము లొనర్పవలసినది వారి ధర్మము గదా! అప్పుడు గదావారు నిజముగా ప్రజాప్రతినిధులు. కార్యపరులని తెలియగలదు. అప్పుడుగదా వారు ప్రభుత్వాధికారులు వారిని పూర్ణముగా శాసించగలరు. ఆంధ్రప్రజలును ఆంధ్రప్రతినిధులును నీసలహాను వైకొందురా?

దేశభాషలలో విద్య.

నిన్నటిదినము ఢిల్లీలో సమావేశమైన ఇంగ్లీషు శాసన నిర్మాణసభలో మనప్రతినిధి శా. రామారాయనింగారు ఈదేశమునందలి మధ్యమ విద్యాలయములలో బోధ, దేశ భాషలలో జరుగు నట్లేర్పరచ వలసినదని తీర్మాన ముకక్రమించిరి. దానిపై తీర్మానమువచ్చుచే ప్రారంభమయ్యెను. రాజా రామనింగారు మొదటినుండియు తజ్ఞులు దేశభాషలే బోధకు నాధారముగా వలసియున్నవనిచెప్పిన యభిప్రాయము తెల్లనుగ్రుచ్చిచెప్పి ఇప్పటి సుప్రసిద్ధులలో ననేకు లీయభిప్రాయము గలవారుగా నుండుటను నిరూపించి ఆంగ్లభాష రెండవభాషగా నభ్యసించి తీరవలయునను నిష్పాదమున్నంతకాలమును విజ్ఞానపరిమాణము లఘుతరమగును భయము లేదని సూచించిరి. కాని, ఎంత చెప్పినను శా. దాదాబాయి, గజ్జివీసు, సురేంద్ర నాథ బనర్జీ, దాసు, సర్వేపల్లి భాయికరీభాయి, చాపి, సర్ ఇబ్రహీం రహిమాత్ డిల్లా, మహమ్మదాబాదు సహాయముగను వారలకు నీ తీర్మానము అమోదనీయును వాదము. ఇందులో సర్వేపల్లి భాయికరీ భాయికరీ ఆంగ్లభాష హిందూదేశమునకు సామాన్య భాష కాగలదని నమ్మకము కలదని. తక్కిన వారికిని తెక్కని ఇంగ్లీషుభాష యొక్క ప్రాబల్యము తగ్గనో యను భయమున్నది. బహుకాలముగా నెక్కువమైన ఇంగ్లీషుపట్టుదల వ్యతిరేకముగా నెన్ని కారణము లున్నను త్వరగా నడవననుట ఎవరయూడదనినదిగాదు. శా. సురేంద్ర నాథబనర్జీవారు ఉపక్రమములో నీ తీర్మానపక్షముగాను వ్యతిరేకముగాను చెప్పగల యెంతో కలదని ప్రారంభించినాక ఇండియాలో 200 దేశభాషలున్నవి. ఒక్క నంగదేశముననే 200లపు. ఇవియన్నియు నీ తీర్మానముకొరకు నుపయోగపడునా యని తీర్మానపుమాల్పాధమునై హిందూదేశమునకు పలుకుటజూడ మనకింకను దేశభాషలపైనుండు నావాసీయమర్థము కాకపోదు. అదివరకును సగలున శా. మదనమోహనమోహనీయ గారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము గమనింప వలసియున్నది. ఆంగ్లభాష యెప్పుడును ఈదేశమున సామాన్య భాష కాదని యితమ ఘంటికము ప్రకటించెను. ముప్పదికొల్ల ప్రజలలో కడచిన జానాభాసనుసరించి 10 లక్ష లాంగ్లభాష నెరింగినవారున్నాడు కదా? ఎప్పుటి కీ భాష సామాన్యభాష కాగలదను ప్రశ్న తెవ్వరైనను ప్రత్యుత్తరముగలుగుదురా? పాతపుస్తకములను గురించి వివరించుచు కొంత ప్రాచీనమున దేశ భాషయు బొచిత్యమున పేదపడయుండలేదనియు అవసరము కలిగినచో నెట్టి పాతపుస్తకములును నొక్కసంవత్సరమున సిద్ధమైపోగలవనియు మదనమోహనుగారు వ్యక్తిపరచిన దేశభాషాశాసన మానంతయైన తరుగువదనని ప్రవృద్ధి నడుచుచు

దేశభాషాపరిచయముగల భారతపుత్రుల డెవలప్మెంట్ గలదు? సంగతిసందర్భము లిట్లుండ ననధికారా భిప్రాయ విచిత్రాభిప్రాయమునకు బూర్తిగా వ్యతిరేక మగుట నిజముగా నోచుచున్నది. కాని సర్వోత్కృష్ట బల్లగుగారు ప్రభుత్వపక్షమున ప్రసంగించుచు చేసిన యుపన్యాసమువలన కొంత యానందము కలుగుచున్నది. ఇప్పటికే మధ్యమపాత శాలలలోని వై మూడునాలుగు తరగతులలోదప్ప తక్కువగల తరగతులలో దేశభాషలే బోధనసాధనములుగా నుపయోగింపవలెననుట ఇప్పుడంగీకరింపబడియుండు పద్ధతి యిది! మధ్యమ పాత శాల లో జదివిన వారిలో నూటికి పదిమందే కళాశాలకు వెళ్ళుచున్నారట! ఇప్పటి వద్దటిని బట్టి విద్యార్థులకు నవనవరమగు బహుత్వబలచేత వారికి విషయ విమర్శనచేయు పట్టుత్వము కేక పోవుచున్నదట! తమ స్వానుభవమును కట్టచూప దేశభాషలో కొన్ని సావత్సరములపాటు బోధించుటచేతనే ఎక్కువ భాషము కలుగుచున్నదట! ఈయుపన్యాససారమునుజనువు వారెవరు విద్యార్థిగానా సభ్యునకు దేశభాషల యెడల సానుభూతిలేదని వాదించ వలగును? ఆసానుభూతిచేతను గా పండితమదన మోహముని సలహామీదిన యుధానంతర మీవిషయము అనగా నంతవరకు మధ్యమపాత శాలలలో దేశభాషను బోధనసాధనముగా నుపయోగింపవలెనను సమస్యను స్థానిక ప్రభుత్వములవారికి నాలోచనకు పంపవలసివదని తీర్మానింపబడెను. అందుమీదట రామారాయనింగారు తమతీర్మానము నుపసంహరించుకొనిరి. మొత్తముమీద దేశభాషా సమస్య ఇండియా శాసనసభ్యులసభలో విషయోన్ముఖముగానే పరిణమించినదనుటకు సందేహము లేదు. కొందరు వ్యతిరేకాభిప్రాయము మిక్కిలి పట్టుడుగలవారున్నారునుట నిజము. అట్టివ్యతిరేక భావమునకు వినక కారణములున్నవి. నిజముగా కొన్ని భాషలు అభివృద్ధిచెందియుండలేదు. పాప్యలవం టినారు, ఏజజ రాతిభాషనో పెంపుకొనగొన్నవికని చియుండుటచేతను అగ్ర భాషా పరిచయము చేత ఆంగ్లేషవన వద్దతుల సంపర్కముచేత విజాతీయాభ్యాసములు పట్టునడి యుండుటచేత దేశభాషల గుండు గానముకాని అభిమానముకాని లేని వారుగా నున్నారు. పంజాబునంటి పరగణాలలో ఉడుకు మీదేనంటి భాషలకు కొంతవరకు పరస్పరము పోటీలున్నవి. కాని మన బాలురశక్తుల వినియోగము నాలోచించినను అభివృద్ధి నాలోచించినను, శ్రీవిద్యా వ్యాపనమును తలపోసినను, సాధారణజను నిజానముందు మార్గము లరసినను క్రమ క్రమముగా విద్యాలయములలో దేశభాషలకు ప్రముఖములయి యుండు స్థితిచేయుట విద్యాభి మానులందరికిని కర్తవ్యమయి యున్నది. కావున సిండియా శాసనసభ్యులకు ఈవిషయమున తమ సానుభూతిని బూజి స్థానికముగా తీర్మానము లొనర్చబడి కార్యక్రమము లోచింపబడ వలసినదని తీర్మానించుట మిక్కిలి సమంజసము. స్థానికముగా విషయములు చర్చకు నచ్చునప్పటికి నీవిషయమున ప్రజాభిప్రాయమును బలపరచుటకు భాషాభి మానులగు నాయకులు నేటినుండియు ఘర్షితము చేతురుగాకయని నమ్ముచున్నాము.

బరోపా మహాసంగ్రామము.

ఇంగ్లండు

మందు గుండుసామానులు.

300 రెట్టకముగ తయారచేయ బడుచుండుట.

లండను మార్చి 17.—యుధారంభమునకంటె నివ్వదు 300 రెట్టకముగా మందుగుండు సామాను తయారగుచుండెననియు, కూలివారలనేకులు వచ్చిపనిచేయుచుండుట వలన సరఫరాను హెచ్చుగా జేయుటకు పిలుచుననియు దెలుపుచు సౌతాల్కు ప్రభువుగారికి చెనరుప్రభుగారు వేడిరి.

పార్లమెంటు నిలుపుట.

లండను మార్చి 17.—ఏప్రిల్ 14 తేదీవరకు పార్లమెంటు సభనిలిపిచేయుబడినది.

గొట్టపు పందెము.

లండను మార్చి 17. ఏయే ప్రదేశములందు స్థితిగతు లను కూలములుగనుండి ప్రబలిష్టముగ నుండునో ఆయావోటు లందు స్వారిపందెముల నడిపవలసివదనియే జాతీకబ్బువారు నిశ్చయించిరి. ఒక్కొక్కమాత్రము వ్యతిరేకతలై యుండిరి. వైకంటు విల్లీగారు బ్రసంగించు సందర్భమున ఆస్కాటు నందలి రాచనగరువారి దొడ్డి యీ కుబడదనియు, ఫలాహారములకై గుడారములు వేసునీయనియు శ్రీ గజుగారు రానియు చెల్లిరి. స్థితిగతులుమారనందున ఆస్కాటులోని స్త్రీ వర్ధులుపందెములుమానిచేయుట కాలోచించుచున్నారనిచెల్లిరి.

రెండవలెప్తి నెంటు ఆస్టికగారు

రణరంగమునందు చనిపోవుట.

లండను, మార్చి 15:—లండనులో రైటరసంఘ సంపాదకులలో నొకరగు రెండవలెప్తి నెంటు సిరిట్. ఎఫ్ ఆస్టికగారు రణరంగమున, పోరాడునపుడు మార్చి 10 తేదీని చాతులైరి.

బ్రిటీషునావలను ముంచుట

లండన్ మార్చి 17:—నౌకాధికారులు యాక్రిండివిషయములను ప్రకటించిరి:—ఇరిష్టర్కువద్ద అట్లాంటా “అను బ్రిటీషునావలై 14 వ తారీఖున జర్మనుసబ్ మెరైను టార్పెడోగొట్టమున వదలినది. నావికులు ఇరిష్టర్కువీనికితేబడిరి. స్త్రీయగు నౌకాధికారులు నున్నది. 15 వ తారీఖున నాద్ర అంబర్ ల్యాండుతీరమున “ఫింగాట్” అను బ్రిటీషునావలై టార్పెడోవదలి ముంచిరి. నావికలలో 6 గురు నీటిలోమునిగి చనిపోయిరి. 20 మందినాద్రుపక్షిల్లు చేరినారు.

లండన్ మార్చి 18:—యు. 28 “అను జర్మను సబ్ మెరైను లీవార్డెక్” అను బ్రిటీషునావను మాన్ లెటు పివేకు నాలుగునైళ్ళ దూరమున ముంచినది. నావికులు రక్షింపబడిరి.

ఎవీచేటును వట్టుకొనుట.

లండన్ మార్చి 17:—ఎవీచేటును పట్టుకొనుటలోమన సేకమంచి చాకచక్యముచూపినది. మ్యూజేమెంటే పరగణాలో జర్మనులు చాలసార్లు మన సేవలవైసడి తీరముగపోరాడిన తరువాత చాల చిన్నచిన్నయుద్ధములచేసిరి. కొని పోగొట్టుకొనినసభ్యులమును లాగిశనలేక పోయినారు. మనకుజిక్కిన ఖైదీలలో 80మంది జర్మను అశీస్థులగురు. మంచుదట్టముగ పట్టియున్నను, మనవైమానికులు జయమున పొందిరి. అని 45. బాన్ ఫ్రెంచిగారు తెలిపిరి.

ప్రాన్ను

ప్యాసిన్ ప్రకటన.

లండను మార్చి 16:—నిన్న సాయంకాలము ప్రకటించినది:—తెల్లియనులు తాము పట్టుకొన్న స్థానములను బలపరచుకొనిరి. బ్రిటీషు సేన రెయింటుయిలాయ్ అను గ్రామమును, దానికి వాయవ్యములనున్న కందకములను తిరిగి పట్టుకొనిరి. గ్రామమునకు ఆగ్నేయముల మనఫిరంగులు సంఘ్రాష్టముగ నాశనముచేసిన కందకములను జర్మనులు వదలిపోవునట్లు మన సేన చేసినది. సోయిమకు ఈశాన్యముల మనసేక ముందుకు వెళ్లి బాయెన్లా పీటరువద్ద జర్మనులచేతిలో మిగిలియున్న కందకములనుకూడ తిరిగి పట్టుకొనినది. రీచా షెరాప్ వద్ద జర్మనులు మనకందకము నొకదానినిపట్టుకొనిరి. ఆకందకమును కొంతసేనను మనసేన తిరిగి పట్టుకొనినది.

మ్యూజేమెంటే తూర్పువనసేన పట్టుకొనిన కందకములవరకును, జర్మనులులాగిశనవలెనని యెంతప్రయత్నించినను వారికి చిక్కకుండచేసి బలపరచినది. ఇచ్చటి యుద్ధనందు శత్రు సేన లోనుమారు 17 వేలకు తక్కువగాకుండ నవ్వమెనారు.

లండన్ మార్చి 17:—నిన్న సాయంకాలము ప్రకటించినది:—లోరెచేవద్దమును యిదివరకు లాగిశన కందకములను తిరిగిపట్టుకొనినవలెనని సోమవారమునాడు జర్మనులు ప్రయత్నించిరి. మనసేనవారిని వెనుకకు నెట్టివేసినది. వెర్రున్ వద్దమునసేన ఒకమండగనిని కేల్పిన్చినది. కొంతేపు యుద్ధము చేసినతరువాత, గనికాలినందుక నేర్పడిన సారంగమును మన సేనపట్టుకొనినది. బానెజోరుకు ఉత్తరమున మునసేన ముందుకు వెళ్ళినది.

సోమవారమునాడు రాత్రి ఫోర్ డిస్ట్రాన్, బోలాంటే వాన్క్విస్, బాయన్ పీటరుల మధ్య జర్మనులు తిరిగి మనసేన మీదపడిరి. మనసేన వారిని వెనుకకు కొట్టివేసినది.

రుష్యా

రషియా ప్రకటన.

లండను మార్చి 16:—పెట్రోగ్రాడ్ నూమెన్ నదివద్ద ముందున్న జర్మను సేనకును, వెనుకన్న జర్మను సేనకును గుంబంధములేకుండ చేసితిమి. ఒరాజో నదియొక్క రెండువైపులను రషియానులు ముందుముందుకు వెళ్ళుచున్నారు. గెలిషియా స్టానిస్లావ్, కొలోమయాసుల మధ్యనున్న రైలువేరు తూర్పున యుద్ధము తీవ్రమగుచున్నది. ఇక్కడ రషియానుసహాయసేన మంచులోపడి ముందుకు వెళ్ళుచున్నది. పదాలిసేన శత్రువులస్థానములకు రెండువేల శత్రు సేనను పట్టుకొనినది. రషియాను జెంపీలుకొటలను మట్టడించుచున్నారు. లోపలనున్న చిన్న కొటలు అగపడు యెత్తుప్రదేశములను ఆక్రమించుకొన్నారు.

జె నీలు స్వాధీనము కావచ్చును.

లండను మార్చి 18:—పెట్రోగ్రాడ్ ఆస్ట్రీయా దేశము నందలి జెంపీలుకొటలు కొద్దిరోజులలో రషియావారికి చిక్కి ఆస్ట్రీయాను ఖైదీలు జెంపీలు పట్టణములో ఆహారపదార్థములకు కణపురచ్చివట్టును, ఆనుపుత్రులు దెబ్బలు తిన్న ఆస్ట్రీయాను వైనిటలతో నిండిపోయినవరియు చెప్పుచున్నారు.

అమె కా

అమెరికావారు డ్రెమనాలు

మ్యూపోర్టుమ్యాన్ మార్చి 17:—మాన్ వెన్సిల్వేనియా యను డెడ్వూటు యిచ్చట సముద్రమునవిడువబడినది. అప్పుడు విందుజరిగెను. దేనియల్లు గారు ప్రసంగించుచు నమెరికావారి నౌకాదళమిప్పటికంటె యిదివరలో నెప్పుడును శక్తిమంతముగాను సిద్ధముగాను నుండలేదు. ప్రంజు యీటెలు ను యుద్ధపటోడ కెప్పాను నావికా దుస్తులను ధరించుచుండియే యాయుధస్థమును జూచెను.

జర్మని వర్తకమును ఆపుట

లండను మార్చి 17.—వాషింగటన్—బ్రిటీషువారు జర్మనీవర్తకమును ఆపినవేరమని చేసిక ఉత్తరువును అమెరికా మంత్రాంగ సభవారు కేడు చేర్చించిరి. ఇతర ఉద్యోగులతో ఆలోచించిన తరువాత ప్రెస్ డెంటు విల్సనుగారు ఇంగ్లండుకు ఒకబాబును పంపుచురట.

ఇటలీ.

ఇటలీవారికి అప్పు

అమెరికను స్వాంతుల నడుగుట

లండను మార్చి 15:—మ్యూయార్క్కుసంయుక్తరాష్ట్రములందు ప్రెజర్ బిల్లులనమ్మి 2 కోట్ల డాలర్లను ఋణము దీయుటకై ప్రాముఖ్యులగు బ్యాంకి వారలతో నిటాలియా వారు సలహాజేసిరి. ఈ ఋణము తేలువర కిటాలియావారు తటస్థముగ నుండుమని వాదనము జేసికొన ప్రజల కి బిల్లుల నమ్మజూపుదుమని వారుచెప్పిరి.

మెక్సికో

మెక్సికోలో విప్లవము.

ఉద్యోగులను భారత్యచేయుట.

విల్లాగారి యనుచరులు చేసిన కృత్యము
లండను మార్చి 17.—వాషింగటన్—జనల్ కర్రాంజా గారి పక్షమువారైన జనరల్ మాటా అల్బార్జాగారి వారి యుద్యోగీయుల నందరిని గూడ దేశద్రోహమునకై నైసిక న్యాయస్థానమున విచారింపి టోరియావద్ద జనరల్ విల్లాగారి యనుచరులు వారి నురిదీసిరి.

జ్యోతిషాంధానము

జ్యోతిషాంధానము

జ్యోతిషాంధానము 17:—20-వ దశమ గుర్తు పటములలో చేరిన కష్టాన క్యాంబెలరానగారికి డి. ఎస్. ఒ. (డిప్యూటీ సర్జన్ ఆఫ్ ది) బిరుదును బహుళము. సి. వె. పి. యెడ్లమేజర్ మెక్ కిన్ గారు చంపబడినపుడు ఈతడు పటాని పోరును చాలించినట్లు చెప్పి, గాయములతోగలిగిన కష్టాన మెక్ కిన్ గారిని సురక్షితముగ దూరముగ తీసికొని వెళ్లినట్లు తెలియచెప్పుచున్నది.

బొంబాయి

మద్రాసు వైద్యపురంజ.

బొంబాయి మార్చి 7:— మద్రాసు వైద్యపురంలో నేటికి నూరు మొంబాసాకు బయలుదేరును. గౌరవనీయులగు డాక్టరు నాయుడు గారవ్యవస్థ చేత మయ్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చింది.

దాతృత్వము.

బొంబాయి మార్చి 17:—“వెస్టర్ల ఇండియా ట్రస్ట్ కు” అను సంఘమువారు “ఇండియా రిలీఫ్ ఫండ్” అను యుద్ధహానినికీ ఈ క్రిందితీరున చర్యల నిర్వహణను నిర్వహించింది.

బొంబాయి రాజధాని శాఖకు రూపాయి 75000, 10000, శ్రీలంకకు మంట్ నీగియల్ రిలీఫ్ ఫండునకు 7500 రెల్వేయంరెడ్ క్రాస్ ఫండునకు 7500 ఈతీరున లక్షరూపాయల నోట్లను పంపిస్తూ, పానిక ధన్యములను వినియోగించుటకు 1500 రూపాయలు బొంబాయి నగరపాలక సంస్థకు చేయుటకు తీర్మానించుకొనింది. మద్రాసు మేరకు ధర్మ కార్యములకై క్లబ్బులలోనుంచి నాటికీ రెండువందల నెమ్మట యేర్పాట్లు ధంకురములు కాకట.

బొంబాయి గవర్నరుగారు ఫిర్యాదులు.

బొంబాయి మార్చి 17:— బొంబాయి గవర్నరుగారు, పీ. వి. లింగ్ కు (ప్రెస్ బిగాను. వారికి వార ఉద్యోగములును, క్రాసానాకాలము బొంబాయి నడిచి దీక్షింపనుచున్నది.

కలకత్తా

కలకత్తాలోని ఆర్మీయన్లు

కలకత్తా 17:—టర్కీ వారి వాదలు పవతీక కాక్సును ప్రాంతములలో కలకత్తాలోని ఆర్మీయన్ల సహాయార్థము, కలకత్తాలోని ఆర్మీయన్లలోక నడిచి యేర్పాట్లు చేసింది. 22 వేల రూపాయల వరకు చంపా చేయబడినది.

కలకత్తాకు సివిలుకోర్టు.

కలకత్తాలో నొక సివిలుకోర్టు పెట్టుబియ్యమే కలకత్తా కాక్సు చేపడు కమిటీవారు తాను దొంగించిన సంఘములను తెలిపింది. అసలు వ్యాజ్యమునకు సంబంధించినంతలా, కొద్దికొద్ది వావాలకు వ్రాకోరుకు పోవుట చాల కష్టమైనది. దీనిని సంస్కరించుటకు, కక్షిదారుల కగుచున్న ఖర్చులను తగ్గించవలయుననియు, అటార్నీల సహాయము లేకుండా వీరు వారసులను తిప్పి యేర్పాట్లు చేసికొనవచ్చునని, ఇప్పటి కీజాలును తగ్గించవలసినదనియు, వీరు తెలియజేసింది. ఇవి జరుగని యెడల సివిలుకోర్టును పెట్టవలసినది వీరు నెలచిచ్చిరి.

నీలిమందు పైరు.

కలకత్తా మార్చి 17:— నీలిమందు పైరును కొరతను వారు స్వాధీనము పరుచుకొందునని తెలుపబడియున్నది కదా. వారు స్వాధీనము చేసికొని పైరులోజావా, గోటిమిలా వీరూరు ఈ ప్రాంతములందలి పైరుకలిసి యున్నదనియు వీరూరులోని పైరు వెలుల నిరుటికన్న నాలుగింతలు ఎక్కువైనదనియు, ఇంగ్లీషును ప్రాయుచున్నది.

బెంగాలునందొక యుత్తరువు.

కలకత్తా మార్చి 18:— బెంగాల్ రాజధానియందు కలకత్తా మున్నగు ప్రదేశములందుగల హోటల్లు, పూటన్లు, ఇత్యాది వుండుచూట్ల కృతస్థాపకులు తమకుదురుబాట్లలో అన్యదేశమున ప్రవేశించునట్లు ఆదేశమును అధికారులకు తెలియజేయవలయునను ఉత్తరువు నమలులోనికి తెచ్చుటకు బెంగాలునందొక యుత్తరువును విశ్వయించుకొనినట్లు తెలియచెప్పుచున్నది “ఇంగ్లీష్ మేజర్” పత్రిక ప్రాయుచున్నది.

కలకత్తా కాక్సు చేపడువారి

క్రొత్త ఆస్తు.

కలకత్తా మార్చి 17:—28-లక్షల రూపాయలను ఆస్తు తీయుటకు కలకత్తా మునిసిపాలిటీ వారు నేటికి నూతన తీర్మానించుకొనింది. ఈ 28-లక్షలలో 10-లక్షలు క్రొత్త ఆస్తులను పనులకు వినియోగించబడుటకు నిలువయుంచుకొనబడి, తక్కిన 18-లక్షలు 1885-వ సం॥ తీసికొనబడుటకు నిలువచేసి తీర్చుటకు ఉపయోగించబడును.

బొంబాయి మాన్సేజ్ కేసు

కలకత్తా మార్చి 17:— గౌరవరం టాల్ మిల్లులో నేత పని చేయు బొంబాయి మాన్సేజ్ కేసు అను వాడు అమిల్లులో పని చేయు పరుగురను కత్తిలో పొడిచి చంపిందలకును, మరి 11 గురుకు బలీయముగ గాయములు గలిగించినందులకును చార్జీ చేయబడెను. అరెస్టులో వెవకొల్లలో విచారణ జరిగెను. మొత్తము 21 నెరములలో పరునాటింజియందు ముద్దయి దోషియనియందు ప్రాప్తికు లభిప్రాయ మొసరింది. శుక్ర వారమునాడు తీర్పుచెప్పబడును.

రంగపూరు మార్కెట్ కేసు.

రంగపూరు మార్చి 17:—రంగపూరు మార్కెట్ కేసులో పోలీసువారు తమ కవచులలో గురు నేటికి నూరు మంట్ నీగియల్ వచ్చుచూట్ల మున్నగు విషయములను గురించి కట్టిబడిరి; ఈ కేసుకు, అమరనాథ కృతకీ నీలు విచారణకు పంపబడిరి. మార్చి 23 వ తేదీనాటికి విచారణ.

కలకత్తా కాక్సు చేపడు.

1915-16-వ సం॥ ఆదాయకృత్య పట్టిక. కలకత్తా మార్చి 17:— నేటికి నూరు కలకత్తా కాక్సు చేపడు వారి వినియోగమును. కేసులకు మిట్టవారు 1915-16-వ సం॥ వినియోగించిన ఆదాయకృత్యముల అందనా పట్టికను గాబోవు సంవత్సరమునకు ఆదాయకృత్య పట్టికను అంగీకరించవలసిన చేర్చుకొన గురైనందునను, అట్టి అంగీకరింపబడెను. కేట్లును, పుట్టులును నాటికి, 1915 వంతున వినియోగించబడినవి. మిట్టయు నీ కాక్సు చేపడు వారు 28-లక్షలు ఆస్తులను కంగీకరించిరి. ఈ మొత్తములో పదివలలు కట్టి డెవులను, భూములను సంపాదించుటకు వినియోగించబడును; 1885-వ సం॥ ఆస్తులో కొంతభాగమును తీర్చుటకు తక్కిన 18-లక్షలు రూపాయలు వినియోగించబడును.

లాసగారు

“కామ్రేడ్” సహచరులెవ్వరు.

లాసగారు మార్చి 17:— తన క్రైస్తునకు గాను ఉంచిన భరావతునకును పోలీసులకు నలయనది దీర్చి డిజిటీకమిషనుగారి యుత్తరువువారి కామ్రేడ్ సహచరులను, కామ్రేడ్ క్రైస్తుల ప్రాంతములను ఆగు మహుదల్లి పంపుకొనిన అట్టులు పంబాని వీరకొల్లలో స్పెషలు టెంచినారితే విచారించబడెను. ఆకొల్ల వ్యాపకములను అట్టులు విచారించి, చూచుటకు సర్కారుకు చెందవలసినదేయని యభిప్రాయ మొసరి డిజిటీకమిషనుగారి తీర్పును స్వీకరించె.

కొలంబొ

సింహాశ్రమ సేనలు.

కొలంబొ మార్చి 17:— నేడు జరిగిన కాసనీర్వాణ సభయందు అవకాశమును సింహాశ్రమ సేనలు వైద్యమును గూర్చుట యచితము, అందుకు వలసగుదా యను సంకేతముల విచారించుట కొక ప్రత్యేక సంఘము నేర్పాటు చేయ గోరదను. ఈ వైద్యమునందు కాల్పులను, ఆర్మీకలము ఫీరంగిలల గమగూడ నుండును. సింహాశ్రమ సేనలకు సభితులను అవకాశములలో ముఖ్యము నీకోరికను బలపరచిరి. తమకు స్వంత వైద్యముండుట భాగ్యమునది. ఒక సంఘము నేర్పాటు చేయ నిశ్చయించిరి.

బర్మా

రంగూను వార్తలు.

రంగూను మార్చి 17:— క్రితములైన గొట్టెగారు స్థాపించిన హిందు సేవక సంఘమును మిట్టత. వ్యాపింపజేయు నున్న ముఖ్య గాంధీ గారి పుట బర్మాకు దయచేయున్నా ప్రభుత్వ నెంట్లు గవర్నరుగారు ఈరోజు కలెక్టరు బయలుదేరిరి. గురువారమునాడెచ్చటి క్రొత్త వైద్యమును కుప్పకమోత్తనము గావించురు.

గాంధీదంపతులకు స్వాగతము.

రంగూను మార్చి 16:— గాంధీదంపతుల వీరోజు “లంకా” అను స్టీమరులో నెచటికి వచ్చిచేరిరి. పాదకర్షణలు చేపుచేత గుంపుకూడి యాదంపతులకు సుస్వాగత మొసరిరి. ఆసమయమున 1500 క్షణముల తియ్యని తిరుబండాగములను, చేతిగుడ్డలును పంచివెట్టబడినవి. సుస్వాగతానందము ఉర్రేంపు జరిగెను. కుట్టవాండ్లు గుంపుచేరి ఆదంపతుల కెక్కియుండిన బండికి గట్టబడిన గుడ్డములకు, విప్పికడుపుతీతో ఆబండిని తామే లాగికొని వెళ్లిరి. మొగల్ షిర్డీలో అలంకార సహితముగ అమర్చబడిన ఒక పంజీరిలో, ఆదంపతులు మాలాలంకృతులుగ చేయబడిరి. గుంపుకూడియుండిన ప్రబలు ఉత్సాహపూరితులై యుండిరి. పిమ్మట పలుచోట్ల ఆదంపతులు పుష్పహారాలతో నలంకరింపబడిరి. ఈతీరున మార్గమందెల్ల నవ్వుటవచ్చుట సహజమందు అదంపతులు డాక్టరు పి. జె. మెహతాగారి భరణమును చేరిరి. రంగూనులో వందలవందల ఆదంపతు లా డాక్టరుగారింట నాతికృత్యము నందుచుండురు.

అలహాబాదు

చీనా సేనలలో విరోధము.

అలహాబాదు మార్చి 17:— జీ. కా. యూ. కే. అను నీవోట్లయందు చీనా సేనలు కలహించిన సంభవమున నీ క్రింది వర్తమానము తెలియచెప్పుచున్నది. వైద్యులు మరల కలహించి కోవాను, జీ. కా. యూ. కే. పట్టుకొనిరి. జీ. కా. యూ. కే. విచారణకు సురక్షితముగ నెయ్యట్లులు చెప్పుచున్నది. వారి కవట ఇబ్బంది కలుగునట్లు, వారు ఎరుగ (అస్పర్) బర్మాకు వెళ్లవలసియు, కలహించిన గాంధీ ముఖ్యము వారు (అనితేయులు) వామోకు కెల్లనూర్చున వారికి ఇబ్బందియేమియు లేకుండుటకు తగిన యేర్పాట్లు ప్రాయశః, చేయవచ్చు.

నెయ్యూరూడి దండయాత్ర.

జగ్గుల మునుకొనుట.

అలహాబాదు మార్చి 17:— పమునీరు ప్రతికూర్చిన ప్రత్యేక పునా:— డెయిలీ తెల్లి గాఫ్ ప్రతిక విలేఖరుడెట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:— జగ్గుల మునుకొని దాడివెడలు తెలంకున మానకొనినట్లు కనపించుచున్నది. తమ సైనికుల సామగ్గియు జనరలు వానసాంధ్యవర్తగానికి ఆకాంక్షయు నులియింపే దీనికి కారణము.

సిగ్గునంకిపోయిన యువోగ్గియులు

జహుమకులు పొందినవారు.

ధర్మి మార్చి 16:— సిగ్గునంకిపోయిన యువోగ్గియులలో ననేకులు రణరంగమున ప్రతిభగాంచిరి. పి. జె. వెస్ట్ ఐ. సి. యస్ గారి కొక క్రాసునిచ్చిరి. ఐ. సి. యస్. యువోగ్గి గియులలో నీవీరుదమును పొందినది వీరకొల్లకే. ఇదివరలో నెచి క హెన్రీ కాన్స్టెబుల్ లో పని చేయుచుండిన మేజరు చార్లెసు ఆర్. ఇ. గారికి తెల్లి వెట్లు తెల్లనెంట్లు కప్పుటపదవి నొసంగిరి. లాస్సలలో 11 వూలములలోని తెల్లి గాంధీ గారికి వైదక క్రాసునిచ్చిరి. వాక పటాలములలోని కె. హెల్మన్ గారికి డిప్యూటీ సర్జెను ఆదరునిచ్చిరి. వీరివరలో మిట్ట ప్రభువుగారి కంగరక్షకులకు నండిరి హర్షింజి ప్రభువుగారి కంగరక్షకులకు నండి నీ కె. కె. కె. గారికి మిట్ట క్రాసునిచ్చిరి. కర్నల్ నొట్ కారికి సి. బి. విరుదమునిచ్చిరి.

మదరాసు కాక్సు చేపడు.

23 వ మార్చి 1915 వ తేదీన జరుగవచ్చు కాక్సు చేపడువారి జనరలు మిట్టగులో నీదిగువ వివరింపబడిన తీర్మానమును ప్రతిపాదించవలసివని మ. రా. క్రొత్త రాష్ట్ర బహద్రు డి. నారాయణస్వామిగారు తెలియపరచిరి.

“19 వ డివిజనులోని మునికీ కాల్పుల తీర్మానంలో నింకను కనిపించుచున్న మరొకన్నిలోపములనుకూడ నివారణచేయుటకుగాను ఆ ప్రాంతమున కొన్ని స్థానములలో నింకను బాగుచేయబడని ప్రదేశములలో మునికీనిరు నిలునయుండుట పొరలి వారు తమున్నగు నుపద్రవ ఫలితములు కలుగుకుంజచే యుటకు చేయవలసినవనలను ఆర్జునుగా ప్రారంభించవలసినది ఈ కాక్సు చేపడువారి యభిప్రాయము”

మదరాసు కాక్సు చేపడు) జె. సి. మొలన్ ప్రెసిడెంట్లు
17 వ మార్చి 1915

సామాజ్య శాసనసభ.

రామారాయనింగారు తీర్మానమును తెచ్చుట.

దేశభాషలలో విద్యాబోధనము.

దొరతనమువారి పానుభూతి

(ప్రశ్నోత్తరము)

డిల్లీ మార్చి 17:—పరిశ్రాంతి తమరు వ్రాసిన కాకితములమీద తమ పేరును వ్రాయుటకు బదులు వరుససంఖ్య చేసిన చాలదామను విషయమును గూర్చి ఘట్టివిస్ గారు (బ్రెన్సింగ్) ఇందులకు సార్వకాలికు బదులు చెప్పిరి. (a) ఇండియా సిలిల్ సర్వీసు పరీక్షలలో మీరు చెప్పినట్లు జరుగుచున్నది కాని యితర విషయములేవియు తెలియవు (b) ఈ విషయమున దృఢముగ నేమియుచేయవలెను. (c) ఈ ప్రశ్నము వంగదేశమునందలి స్థితిగతులకు సంబంధించిన దనుకొనిన ముక్త్యాన పరీక్ష వ్రాసేవారి యధికారమును విశ్వవిద్యాలయమువారి యధికారమును పట్లపరీక్షలను జరుగుచున్నవి. మీ ప్రశ్నమును అందులకు జవాబునుగూడ తన విశేషముల దెలుపుటకై వారికి బంపెదము.

మైట్రిక్యులేషను. వయస్సుమితి.

మైట్రిక్యులేషను పరీక్షకున్న వయస్సు మితిని గూర్చి ఘట్టివిస్ గారు (బ్రెన్సింగ్) సార్వకాలికు బదులు చెప్పిరి. (a) మీరు చెప్పినది వాస్తవము. మదగాను పంజాబు రాజధానులందు మైట్రిక్యులేషనుకు 15 యేండ్లకు లోపుగ బోగూడదని మితియున్నది. కాబట్టి ఆ సూత్రమారాజధానుల యెల్లలందు గల పాఠశాలల జరుపు విద్యార్థులకు వర్తింతురు. (b) మీరు చెప్పినది నిజము (c) వాస్తవప్రకారము నీ విషయమును గూర్చి ఇండియా దొరతనమువారు జూచిరి. వయస్సు నెల ప్రధమము కిప్పుడు తెక్కిజారుచున్నారు. (d) ఈ విషయము దొరతనమువారికి క్రమానుగతముగ తెలియవచ్చినపుడాలించుతురు.

జరుగుచున్న యధినివేశముల ప్రతినిధుల సభలో నిండియా ప్రతినిధులందరూరూరూ విషయమును గూర్చి సర్. ఫ్రెజిల్ యొక్క కరదాయి గారు ప్రశ్నింప సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్కు గారు చెప్పిరి. రైతుల తంత్రవాదలవలన నీసభ జరుగదని కామన్న సభలో హోగ్గార్డు గారు చెప్పినట్లు తెలియుచున్నది. సామాజ్యదొరతనమువారు ముందేమి జేయుచున్నదియు దెలుపరకై విషయమున నేమియు దెలుపుట దుర్లభము.

కొమగాటామారు విచారణ.

కొమగాటామారు యెల్లల విచారించిన సభవారు విచారించిన సాక్ష్యమును బ్రకటింతురా? యని పండితవిశ్వాసముగా రక్షుగ చెప్పిరి. కొమగాటామారు విచారణ కార్యము దీనికొనిన సాక్ష్యమును బ్రకటింతుట ప్రభావేయకరముగాదని ఇండియా దొరతనమువారి యభిప్రాయ ముకావున కఠినము చెప్పిన సలహా గొప్పకొన నీలులేదు.

స్ట్రీండ్లవలకు వర్తింపు చట్టము.

వైట్టమునందలి తోటల సవరించుటకై యొకచట్టమును బ్రకటింపుచు క్లార్కు గారు చెప్పిరి. ఇయ్యది పరిపాలనపు చట్టము. ఇప్పుడు రాష్ట్రముదొరతనముల వారికి సంపదము. నెట్టెంబరు నెలలో నాలోచనకు వచ్చును. ఈలోపల నీవిషయము గూర్చి నిర్ణయమును సమగ్రముగ నవకాశముగల్గిన నట్లుజేయుదురు.

అస్సాంకులీల శాసనము.

వైశాసము నుపక్రమించుచు క్లార్కు గారు చెప్పిరి. నడివిరి. కూలీలను శుగు స్వాగతమునం దుంచుకొనుటకై యీ చట్ట మేర్పడినది. కూలీల కంట్రాక్టుమీద పనిజేయుచున్నాననుపదతి పూర్తిగా దీనివేయబడెను. క్రాత్రినీలను దీనికొని వచ్చువారినియు వైశాసముగల యొకభాగం దేర్పడును. ఈభాగంవారు సలహామార్గము చెప్పుదురు. తరువాత చట్టమునందలి వివిధవిషయముల దెలుపుచు నేయావకొంటున్నాయును అస్సాంకులీలనువారు నీచట్టమున కొప్పకొని పని చెప్పిరి. కొన్నిచోట్ల వైశాసము వైశాసము నంగీకరింపజేయెదను.

కెవుపన్నులకు సంబంధించినట్లు.

కెవులలో దిగుతతి, యెగురుతుమైన సరకులమీద విధించు పన్నులకు సంబంధించిన టిల్లుకుగూడ ఈ ధ్య సంగ్రహణ ప్రజేతప్రెజ్డెంట్ స్టేషనులలో నుదహరించిన సర్టిఫికేట్ నీవి తెలియజేసిరి. దీనివలనగలగు లాభ మేమనగా, దుర్లభమైన సరకులనుగూడ జరికులను తెలిపరచేసికొనిన రోజున ఆయనలొ నుండు, లేటుప్రకారమే పన్ను విధింపబడును. ఇటీవల ఆదాయ

వ్యయపత్రములను తయారుచేసి శాసనసభలో ప్రజేతప్రెజ్డెంట్ తరువాత, ఆదాయము లెక్కుచున్నది. దీనివలన ఆదాయము లెక్కునెరుగు.

విదేశీయులకు వర్తింపు శాసనము.

సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్కు గారు ప్రతిపాదించినవిదేశీయులకు వర్తింపు శాసనము యోగ్యమనవచ్చినది. వీరిట్లు చెప్పిరి:—కడచిన నెట్టెంబరు నెలలో శిష్టాంగమునందు జరిగిన సభ యం దీ టిల్లు విషయమై, పూర్తిగా చెప్పియుంటిని. న్యాయశాస్త్రవిషయములలో దొరతనము వారికి సలహాజేప్పవారు “విదేశీయు”డను పదముయొక్క నిర్వచనములో కొన్ని యసందర్భములు కనుపడుచున్నవనియు ఇప్పుడట్టిది లేకుండ చేయవలసినదయు తెలియజేసిరి. అంగ్లేయజాతీయతా పద్ధతి ప్రకారమును, పార్లమెంటులో 1914 వ సంవత్సర మంగీకరింపబడిన విదేశీయులకు వర్తింపు శాసనము ప్రకారమును ఈ యిబ్బంది తొలగింపబడినది. ఈటిల్లు సభ్యుల యామోదమును బడసినది.

దేశభాషలు.

ఆనరబుల్ రామారాయనింగారు.

తరువాత సర్ రాబర్టు కార్లె గారు సభాద్యక్షతన వహించిరి.

రాజధాని ప్రభుత్వములలో ఆలోచించి నెకండరి పాఠశాలలలో (అనగా పునఃపాఠశాలనుండి ఇన్నాల్సు వైనవలకు) దేశభాషలను ప్రధాన పాఠపుస్తకములుగాను, ఇంగ్లీషును రెండవభాషగాను నిర్దేశముగాను చేయవలెను అను తీర్మానమును ఉపపాదించి ఆనరబుల్ రామారాయనింగారు ఈక్రింది విషయములను చెప్పిరి:—ఇప్పటి విద్యాపద్ధతులలో అనేక యిబ్బందులు కలవు. విద్యార్థులు అర్థము గ్రహించకుండ నూరక కంతతా చేయవలసినచుచున్నది. ఈ పద్ధతి వలన దేశభాషలు సరిగా వచ్చుట లేదు. ఇంగ్లీషును సరిగా వచ్చుట లేదు. విద్యార్థులకు సరియైన విద్య అబ్బుటలేదు. ఇప్పటి పద్ధతుల ప్రకారము బి. ఎ. యం. ఏ. మొదలగు పట్ల పరీక్షలలో నుత్తీర్ణులైన వారందరు ధను జీవితకాలములో గొప్ప పనులను జేయలేక పోవుటకు తమ శక్తినికంతము ఫలితములేని పని యందు వినియోగించుటే కారణము. ఇన్నాల్సు వైనవలలో తప్పినవారినితీసి యెల్లల యం యెల కన్న కొవనీయముగ వున్నది. వీరికి గవర్న మెంటులో చిన్నచిన్న ఉద్యోగములకు కూడ అర్హులేదు. వీరుజేయవలసిన సేర్వకొనుటకు పనికిరాదు. న్యాయశాస్త్రము చేయుటకు పనికిరాదు. దీనివలన అసంతృప్తి, దురవస్థ కలుగుచున్నది. వీరందరు దేశభాషలలో చక్కని విద్యనభ్యాసించి నన్నాల్సు వైనవల స్వాగతముయందుపత్యమున యంత దురవస్థ పొందవలసిన అవసరములేదు. దేశభాషలలో పూర్తిగా అనేకవిషయములను గ్రహించి యుండుట వలన స్వాతంత్ర్యులగు వక్తరులు గాని సేర్వకొనుటకు తనివాండ్రుగా గాని తరిగిదగుటకు అర్హులైయుండురు. నాలుగు ఇంగ్లీషులుచక్కలు. సేర్వకొనుటచే అనేకులు కులశృత్రిని వదిలివేయుచున్నారు. కాని దేశభాషలలో పరిపూర్ణముగ విద్యను సేర్వకొనుట కులశృత్రిలను అంత యెక్కుమందినదలదు. ఇప్పటి విద్యాపద్ధతి చాలకఠినమైనది. స్వేచ్ఛయును అలోచనయు యెడమయ్యెను. ఇందువలన విద్యార్థినికొని అనేకవిధముల ప్రతిబంధముగ వున్నది. ఫలితములేని యిప్పటి నెకండరివిద్యను అభ్యసించి హిందూదేశమునందలి పాలికలు యెండుమంది కాలమును వృధాపుచ్చుచుదలచారు? ఇప్పటి పద్ధతుల ప్రకారము స్త్రీలలో విద్యయెక్కువ వ్యాపించుటకు నీలులేదు. కాని నెకండరి పాఠశాలలందు దేశభాషలలో చక్కవును. సేర్వకొనుటకు స్త్రీలలో విద్య అనేక విధముల వ్యాపించును. ఇదిగూడ దేశభాషలలో అనేక విషయములను గూర్చి కొత్త గ్రంథములు వివేచిముగ బయలుపేరును. సామాన్య జనులలో విద్య వ్యాపించును. విద్యా శాఖాధికారి నన చేజినిదేవులు విద్యా దేశభాషలలో సేర్వకొనుటను 1888 లో ఇండియా దొరతనమువారు యేర్పరచి యిప్పటివరకు అయిదు నుంచిన విద్యాపద్ధతి కూడ దీనికి అనుకూలముగ

వున్నది. ఇంగ్లీషు విద్య మనదేశములో మొలకలెత్తుచు చున్న రోజులలోనే గవర్న మెంటు విద్యా సంఘమువారు తమ మొదటి రిపోర్టునందు మధ్యను శాస్త్రముగ ఇంగ్లీషు భాషా ద్వారముననే సేర్వకొనుటను యంతమాత్రము వ్రాసియుండలేదు. 1854 సం॥లో సర్ చార్లెసు డిడ్లె గారు ప్రేటుపెక్టరి గారికి వ్రాసిన బాబు (డిసాచి)లో దేశభాషా పాఠశాలలను క్రొత్తగా నేర్పడినపాఠశాలలనుదొరతనమువారు ఉంచవచ్చునని ఒప్పుకొనినట్లు వ్రాసిరి. దొరతనమువారు దేశభాషా పాఠశాలలను అంగీకరించుటకు యిదియే మొదటిసారి. ప్రొఫెసర్ మానియర్ విలియం సుగారు దేశ భాషలను విద్యాభ్యాస మాలకముగా చేయకపోవుట గొప్పపాఠశాలను చెప్పియున్నారు. 1884 సం॥ లో ఇండియాగవర్న మెంటువారు చేసిన తీర్మానములలోను 1888 సం॥లో ఈ దేశము నందలి విద్యాభివృద్ధిని గురించి వ్రాసిన విమర్శలోను, నావదొరగారు, సార్వ దొరగారు 5 సం॥ల కొకమాటు వ్రాసిన రిపోర్టులలోగూడ యిప్పటి విద్యాపద్ధతిని మార్చివేయ వలయుననియే వ్రాసియున్నది. అధికారులమీద అటుంచినను, హిందూదేశమునందలి ప్రజలందరు దేశభాషల మూలముగాద్యవభ్యక్తిమీదుటకు అంగీకరించుచున్నారు. రాజకీయ, విషయములలో ఒకరొకరికి సంబంధించిన భేదాభిప్రాయ ములకలిగియున్న వారకూడ విద్యాపద్ధతులలో మార్పురావలె నను విషయమున నేకాభిప్రాయమైయున్నారు. సర్ సుబ్రహ్మణ్య ఆయ్యరు ఆనరబుల్ కివన్యామి ఆయ్యుల్, సర్ గురుదాస్ జెస్జి, సర్ అస్తోమముకర్జీ, సర్ నెలం బెక్ ఛిరాల్, ఆసిలి నెంబుదొర సాని, మొదలగు వారనెటులు దేశభాషలు విద్యాభ్యాస సాధనములు యుండవలెని కోరుచున్నారు. గవర్న మెంటు ఉద్యోగులుకాని వారితో మదరాసునందు యేర్పడిన విద్యాసంఘము దేశభాషలకు ప్రధానస్థానమును యిప్పించవలెనని అనేక విధముల ప్రయత్నించిరి. ఈ మార్పులన నక్షేప కంటకుములు వచ్చునని చాలమంది అనుచున్నారు. కాని అట్టి యిబ్బందులు కలుగునట్లు తోచదు. ఏలయనగా? ఇంగ్లీషుభాషను నేర్చుకొని తీరవలయునను నియమున్నంతకాలము విద్య జేసింపవలసిన అవసరములేదు. కొత్తపద్ధతి ప్రకారము ఇంగ్లీషు నుండు ఎక్కువ శ్రద్ధవహించుతురు. దేశభాషలు విద్యాద్వారము చేయుటవలన హిందూదేశము ఏకజాతిగా నేర్పడుటకు నీలు లేదని కొందరునుచున్నారు. కాని యియూటలో అర్థములేనట్లు నాకు తోచుచున్నది. హిందూదేశములో యిన్నిభాషలు లేక న్న పత్యున ఒక్కజాతిగ నుండియుండునని కొందరు సాహసించి చెప్పియున్నారు. జాతిమత భేదములు నశించిననాడు భాషాభేదములకూడ నశించును.

ఆనరబుల్ రామారాయనింగారు.

వీరు తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లనిరి:—దేశభాషలను విద్యాద్వారముగ చేయుటవలన భాషలలో ప్రకృతి, మొదలగు శాస్త్రగ్రంథములు బయలుదేరి భాషలు భాగ్యవంతములగును. జనులు దేశభాషలను యెక్కువగా చదువుదురు అప్పుడు దేశభాషలలో శాస్త్రపరిచయము సంపాదించి: ఉపాధ్యాయులు, ఇంగ్లీషు భాషయందు శాస్త్రపరిచయము సంపాదించిన వారికన్న తక్కువ జీతములకు దొరకుదురు తక్కువజీతము లిచ్చుటవలన మిగిలిన డబ్బుతో పాఠశాల, కారులు ఇంగ్లీషును మాత్రభాషగాగల ఉపాధ్యాయులను ఇంగ్లీషు నేర్పటకు నియమించవచ్చును. అన్ని పాఠములను దేశభాషలలో నేర్చు పత్యున విద్యార్థులకు, ఇంగ్లీషు యిప్పటికన్న యెక్కువభాగముగా నేర్చుకొనుటకు చాల వ్యవసాచివచ్చును.

ఆనరబుల్ రామారాయనింగారు.

తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు రామారాయనింగారు ఇట్లనిరి:—దేశభాషలను విద్యాద్వారముచేయుటవలన దేశమునకు అనేకవిధములు కలుగును. ఈ కారణము చేతనే నేనితిర్మానమును అంగీకరించుటలేదు. ఇదియుట్లుండగా, ఈతీర్మానమును వివాదగ్రస్తమైనదిగానున్నది. గవర్న మెంటు వారే వివాదగ్రస్తములగు విషయములను నిశ్చయించినారు. కాబట్టి దీనిగురించి చర్చించుటకు యిది తరుణముకాదు. ఈ తీర్మానమును కఠినపరచు అంగీకరించుపత్యున అనేకానాములు సంభవించును. తీర్మానమును ప్రకారములు దొరతనము వారు మార్పులు కలుగజేయు పత్యున గొప్ప విద్యలను నేర్చుకొను వారు చాలమంది యుండరు. ఇందువలన నూలునెకకర్మములకన్న హెచ్చుకాలమునుండి హిందూదేశమునందలి బ్రటిష్కొంతనమువారు చేయుచున్న సాంఘిక రాజకీయ, అధికారికవిద్యకి అటంకము కలుగును. ఇదిగూడ యాతీర్మానమునందు అనేకవిధములు సరిగా లేవు. దీనినిజనులు అంగీకరించరు. ఇప్పటి నెకండరి విద్యాపద్ధతులకు చలనము కలిగించరాదని చాలమంది తెలచుచున్నారు.

1828సం॥ రాజనామ సంవత్సరము గాను అష్టమవైశాఖ యగన్నామ ఆమవార్త ప్రభువున మహాబలము దాఖలుచేసిరి. అష్టమిని విద్యాపథకులలో మార్పుకలుగలేదు. కాని చాలబలమును పొందినమాత్రము జనలందరు నమ్ముచున్నారు. ఈవిషయముగ జనలందరు ఒక్క అభిప్రాయమున కలిగియున్నారు. ఇంగ్లీషుభాషయందు జనలకుల అభిమానమును, శిక్షించునలెదల అనేక ప్రయత్నములు జరిగినవి. ఎన్ని ప్రయత్నములు జరిగినను జనలు ఇంగ్లీషును వదలలేదు. కాలేజీ క్లాసులలో ప్రవేశము చేశభాషలలో యెక్కువ మార్పులు వచ్చినవారికే కలుగజేయవలెనని తీర్మానముగా చేపట్టియున్నది. కాని రామారాయనింగారి, రాజధానియగు, మదరాసు శాసనసభలొకడ చేశభాషలలో యెక్కువ మార్పులు వచ్చినవారిని కాలేజీ క్లాసులలో చేర్చుట ఉచితము కాకపోగా, చేశభాషల మార్పులను బట్టి, మార్పులు లేనివిని సర్టిఫికేట్లు నిచ్చుటకుకూడ వీలులేదని చెప్పినారు.

ఆనందబుల్ గజపతి.

గజపతి గారు ప్రతికూలముగ మాట్లాడుచు ఇట్లనిరి:— చేశభాషను అభివృద్ధిచేయవలెనని బుద్ధిమంతు లందరివలెనే నేనుకూడ తలచుచున్నాను. బెంగాలులో చేశభాషలు చాల అభివృద్ధిచెందినవి. మహమ్మదీయ మదరసాలలోను, హిందూ పాఠశాలలలోను కేవలము చేశభాషలలోనే విద్యను నేర్పుచున్నారు. కొంతకాలమునుండి యీపాఠశాలలు చాల హెచ్చి పోయినవి. రామారాయనింగారు చెప్పుపద్ధతులను బెంగాలులో యిదివరకే అవలంబించినారు. కాని ఈపద్ధతియొక్క మంచి చెడ్డనుగురించి జనలలో అభిప్రాయ భేదము కలదు. బెంగాలురాజధానిలో మెట్రిక్యులేషనువరకు బంగాలీభాషలో విద్య నేర్చుటకు తీర్మానించు పక్షమున, బెంగాలులోని మహమ్మదీయులు యంతమాత్రము ఒప్పుకొనరు. కాబట్టి ప్రస్తుతపుస్థితిలో మార్పు కలిగించు పక్షమున ఈతీర్మానము అభివృద్ధి కనప్రకరమని భావింతురు.

ఆనందబుల్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ గారు

బెనర్జీ గారు తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు ఇట్లుచెప్పిరి:—ఈతీర్మానమును గురించి యేమి చెప్పవలెనో నాకు తోచుటలేదు. దీనికి అనుకూలముగ చెప్పరిలనది చాల కలదు. ప్రతికూలముగ చెప్పవలసినది అంతకన్న హెచ్చుగాకలదు. కొత్తపద్ధతుల ఒక్కనాడే చేశమందంతటను అమలలో పెట్టకుండనున్నచో, నిర్బంధములు ఎక్కువకలేకుండనున్నచో? ఈతీర్మానమును అంగీకరించుటకు యెక్కువ అవకాశము లుండియుండును. ఈతీర్మానములోని కొత్తపద్ధతులను బెంగాలునందు అమలలో పెట్టి ఇంగ్లీషుభాష వ్యాప్తిని తగ్గింపజూచుపక్షమున జనలలో చాల అనుమానములు, ఆందోళనములుపుట్టును. ఏలయనగా, ఇంగ్లీషు భాషవలననే బెంగాలులో నూతనశక్తి జనించినది. చేశభాషలకు నీరము కలిగినది. కాబట్టి యీతీర్మానమునకు చెడుప్రతిబంధములు కలవు. ఒకటి, రాజధాని దొరతనములనుగాని, రాజధానులలోని ప్రవాళిప్రాయమునుగాని ఆలోచించకుండ దీనిని అంగీకరించమని యీతీర్మానము రాజధానులను కోరుచున్నది. రెండు, ఆయా రాజధానుల తాఖతును ఆలోచించకుండ సెకండరీ పాఠశాలలో చేశభాషలను విద్యాద్యాయముగ చేయవలయునని కోరుచున్నది. ఇండియాలో 800 భాషలు కలవు. ఒక్క బెంగాలులో 20 భాషలున్నవి. ఈభాషలన్ని ఒక్కస్థితిలో లేవు. ఈభాషలన్నియు రామనింగారి తీర్మానములోని కొత్తపద్ధతులను అలంబించగల స్థితిలోనున్నవా? హిందూదేశములోని భాషలన్నిటిలో చాల అభివృద్ధిచెందిన బంగాలీభాషలోనే గణితశాస్త్రము, సమీక్షాగోళశాస్త్రము, యంత్రశాస్త్రములలో నూతన పుస్తకములు లేవు.

ఇదివరకే బంగాలీభాషను మెట్రిక్యులేషనుకు విచ్చిక్కు చేసియు, ఇంటర్ మీడియేటు విద్యార్థులు తర్కము, చరిత్రసంబంధముగ ప్రశ్నలను బంగాలీభాషలో జవాబులు వ్రాయవచ్చునను సమయానుకూలము చేయవలయు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ చేశభాషల అభివృద్ధికి చాలసహాయము చేయుచున్నది. దేశములను బంగాలీ భాషలోనే మ్రోసు సాగి-లర్ పిప్పరీక్షలో పాఠ్యసూచిక మెట్రిక్యులేషనులో ఒక్క-స్టానుగుచున్నాడు. కాని చేశభాషలోని పోలికయైన అమరాతి మెట్రిక్యులేషనుపాఠ్యసూచికకు సరిపోయినవిలు పట్టుచున్నది. కాబట్టి చేశభాషలను విద్యాద్యాయము చేయుటకు వీలున్నవా? ఎంతవరకు వీలున్నది? అను విషయములను ఇండియా గవర్నమెంటువారు అడుగునట్లు రామనింగారు కోరవలెను.

మహమ్మదాబాదు రాజగారు.

మహమ్మదాబాదు రాజగారు ప్రతికూలముగ మాట్లాడుచు ఇట్లనిరి:—ఇండియాకు బ్రిటీషువారు వచ్చిన తరువాత విద్య చాల అభివృద్ధి చెందినది. హిందూదేశపు అభివృద్ధికి ఇదియే కారణము. ఇంగ్లీషులో విద్యను నేర్చుటవలననే, చేశము అభివృద్ధి చెందినది. రామారాయనింగారు చెప్పిన పద్ధతులను యిది ఆభివృద్ధికి అవలంబించిరి. నిరుపయోగమైనవి. కాక మరియేమగున? ఈసమయములో నింత వివాద గ్రస్తమగు విషయమును చర్చకు తెచ్చుట సరికాలేదు.

ఆనందబుల్ బానుగారు.

తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడు ఇట్లనిరి:— రామనింగారు చెప్పుపద్ధతులు ఇండియాలో పెక్కుడైన అవలంబింపబడి, జనుప్రభుత్వమునట్లు నాకు తోచదు. నేను రామనింగారి తీర్మానమునుగాని, బెనర్జీగారి నవరజుగాని అంగీకరింపజాలను.

సహాయ భాయి కరీంభాయిగారు.

కరీంభాయిగారు ఈ తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు ఇట్లనిరి:— బాంబాయిలో ఇప్పటి విద్యాపద్ధతులందు అభిమానము హెచ్చుగాకలదు. కొంతమంది విద్యా సంస్కర్తలు చేశభాషలను విచ్చిక్కు చేయుటకు ప్రయత్నముచున్నారు. కాని చేశభాషలను నిర్బంధపరచు పక్షమున ప్రజలకు భయము పుట్టి చేశములో ఆసక్తి పుట్టిన నులభముగ పుట్టించును. ఒక్కపంజాబురాజధానిలో మట్టుకు విశ్వవిద్యాలయములలోకూడ చేశభాషలను న్యాయముగ ఇయ్యవలసిన ప్రాయశ్చయకన్న నెక్కువ ప్రాయశ్చయము నిచ్చుచున్నారు. ఎంతప్రాయశ్చయమునకు అంగీకరింపను ఆరాజధానిలో ఈపద్ధతి సరిగా పనిచేయలేదనియు, వ్యాప్తిని పొందలేదనియు విశ్వవిద్యాలయలక మిషను వారు వ్రాసినారు. స్త్రీలు చాలమంది సెకండరీ విద్యను నేర్చుకొనక పోవుటకు అనేకకారణములు కలవు. చేశభాషలలో విద్య నేర్చుటయు లేదనునదియు భయకారణముగాను. మన ఆచారములే స్త్రీల యున్నవివిద్యను ఎక్కువ ప్రతిబంధకముగ నున్నవి. కాబట్టి మన పూర్వపాఠశాలలలో మార్పుచెందినది స్త్రీవిద్య అభివృద్ధి చెందుట కుష్టము. హిందూదేశమునందు అనేక భాగములలో వాచికలకు త్వరలో వివాహము లగుచున్నవి. వివాహము కాకపోయినను యీమనవచ్చినప్పటిలన్నిచాలమంది పాఠశాలలకు పంపరు. అట్టివోట్లలో వాచికలు ప్రముఖరీతితో తప్పి జేరిన వలననచ్చుచున్నది. రామనింగారి కొత్తపద్ధతులనుంచి చెడ్డలు పుట్టుచున్నాయో పద్ధతులను అవలంబించుటకు చాలబుద్ధి కావలెను. ఈ పద్ధతుల ప్రకారము పాఠశాలలను ప్రభువులకు కూడ వీలులేదు. ఎప్పటికైన హిందూదేశ ప్రజలలో ఒక్కరకముగ అభిప్రాయములు, ఆశయములు కలుగవలెనన్న ఇంగ్లీషుభాష ద్వారానే కలుగవలెను. ఇంగ్లీషుభాషకు చేశమంతా అవలంబించుట వలననే కలుగును.

పండితమాలవ్యగారు.

పండితమదన మోహనమాలవ్యగారు తీర్మానమును బలపరచుచు నిట్లుచెప్పిరి:—ఈతీర్మానమును గురించి సభ్యులలో చాల అభిప్రాయ భేదములున్నవి. ఈవిషయమును చాల జాగ్రత్త పరిష్కరించవలసి యున్నది. చేశభాషలలో విద్యను వ్యాపింపజేయు మార్పులను విచారించుటకు తగిన తేజస్సు రాకపోలేదు. విద్యను చేశభాషలను బోధించుటకు, ఆంగ్లేయభాషాభివృద్ధిచేయు భంగముగాదు. రాజారాం మోహనరావు, మెకాలె ప్రభృతుల పద్ధతి యిదికాదు. నేను చెప్పిన విషయమును సమర్థించుకొనుటకు, 1884 సంవత్సరములో, ఈస్టిండియా కంపెనీరెవెన్యూలు తెలియజేసిన విషయమును నిదర్శనముగ జూపుచున్నాను. చేశభాషలలో విద్యాభివృద్ధికి చాల చేయుచున్నారని నేనంగీకరించుచున్నానుకాని ఇదివరకు చేసినదిచాలదు. జనసామాన్యమునకు ఆంగ్లేయభాషలో విద్యను వ్యాపింపజేయుటకు యంతకాలము పట్టునో తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడిన వారికి తెలియువా? హిందూదేశములోని 30 కోట్ల ప్రజలలోను పదితొలమందికి మాత్రము ఆంగ్లేయ భాషయందు ప్రవేశముకలదు. చేశభాషలలో బోధించవలసిన విషయము రెండు అభిప్రాయము లుండవచ్చును అభిప్రాయ భేదమున్న దని నూచించుటకూడ యవమానకరము. జనలలో చాలమందికి విదేశభాషలో విద్యను నేర్పించుచున్న నాగవక్క చేశమేనియులేదు. హిందూదేశములోని ముఖ్యభాషలన్నియు ఆంగ్లేయ భాషకుండు పురాతనమైనవి. లక్షల కొలది జనులచే మాట్లాడబడుచున్న యీ భాషలలో విద్యను నేర్చుటకు తగియుండలేదాని నేను ప్రస్తావించుచున్నాను.

విద్యను పాఠశాలలో చేశభాషయందు విద్యాభ్యాసము చేసిన చాల ప్రజలు లయింపవారిని చాలమందిని నేనెరుగుదును కలకత్తా యందలి కృత్తిక్ వలలోను ప్రసిద్ధులు నూరు రామానందచట్టి గా కొకరిని ఈ సందర్భమున చెప్పుచున్నాను చేశభాషలలో వల్ల నీయగ్రంథము లిదివరకే యున్నవి. ఒక సంవత్సరములో కావలసిన గ్రంథములు తెయారు కాగలవు. సాంకేతికతను త్వములవారితో నాలోచించకుండ అధికారముచేసిదీనిని ఉత్తర్య చేసివేయుటకుండను ప్రజలకు మోడిటసంగతి గందర్భములను తెలుపుటకు, తీర్మానములో కొన్ని మార్పులను చేయవలయును సాంకేతిక ప్రభుత్వమువారితో మధ్యమవిద్యాపాఠశాలలందు చేశభాషలలో విద్య నేర్చుటకు విపద్ధతుల నవలంబించుట యన సరమోచానిగురించి యోచించుటకు దొరతనమువారిక సంఘము నేర్పాటుచేయవలయుచున్నాను.

హుదాగారు

హుదాగారు తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగ మాట్లాడిరి
సర్ ఇబ్రహీము రహీముతుల్లాగారు.

సర్ ఇబ్రహీము రహీముతుల్లాగారు చెప్పిరి:—ఈ విషయమును చర్చించువచ్చు, పూర్వము సిద్ధాంతములకు ఒకే ప్రమాణమును సమయోగించుచుండుట విచిత్రమునగున్నది. విద్యను ఆంగ్లేయభాషలో వ్యాపింపజేయుట త్వరసరము. దీని అభివృద్ధికి కంఠముకలిగించు యేమోనాటును నేను నిరసించుచున్నాను. ప్రస్తుతపు విద్యావిధానమునుగూర్చి, చేశభాషలు రెండవభాషగాను నిర్బంధముగ నున్నవి. చేశభాషలలోనే విద్యాధులకు బోధించినచో, ఆంగ్లేయభాష రెండవభాషగా మారునాయనవిషయమును నేను తెలిసికొన గోరుచున్నాను. యధార్థముగ ఆంగ్లేయభాష రెండవభాషగానమునకచ్చు ననుకొన్నను, ఎక్కువ అభిమానము కలవారు కూడ, దీని కంగీకరింతురాను నేను సంశయించుచున్నాను. చేశభాషలు మాట్లాడు వారందరుకూడ, ఆంగ్లేయభాషను సామాన్యముగ నుపయోగించుట ఒకవరముగ నెంచుచున్నాను. శాసనసభ మున్నగువానిలో సభ్యులు ఆంగ్లేయభాషలోనే యుపయోగించుట చాల ముఖ్యము. ఆంగ్లేయభాషావాదమునకు అడ్డుముకలిగించుకూడదు. నే నవిషయమును జాగ్రత్తగ విచారించితిని. ప్రస్తుత మమలలోనున్న విద్యావిధానమే యుండవలెను. ప్రస్తుతపు విద్యాపద్ధతివలన కలుగుచున్న లాభములు తృప్తికరముగ నున్నవి. చేశములోని ఆంగ్లేయభాష కేమియు వైకల్యము కలిగించుకూడదని, ప్రజల భావము.

మధ్యాహ్నము ఫలహారము లయినతరువాత, సభ తిరిగి సమావేశమైనది.

మార్పు గారు.

మార్పుగారి రిపోర్టులోని కొన్ని యంశములను సభ్యులు కొందరు రెండు యంశములలో నుపయోగించిరి. సభ్యులు దావారించుచువచ్చిన యంశములను మార్పుగారు తెలియజెప్పిరి.

సీతానాథ రాయగారు.

సీతానాథ రాయగారు తీర్మానమును, వ్యతిరేకముగ మాట్లాడుచు, రామనింగారు వూచించిన మార్పులను చేయుటకు, తరుణ మింకను కాలేదని చెప్పిరి.

సర్ హోర్రోక్స్ చట్టగారు.

దొరతనమువారి పక్షమున సర్ హోర్రోక్స్ చట్టగారు ప్రసంగించుచు నిట్లు చెప్పిరి:—ఈసందర్భమున జరిగినచర్చ తీర్మానములోని విషయముల మించినవియనవి. ఆంగ్లేయభాషా వ్యాపకము నిరోధముకలుగు నేవిధమున, నూతనయు, అంగీకరింపబడెను. ఉన్నతపాఠశాలలో మాత్రమేగతి వరకునో నాల్గవతరగతి వరకునో చేశభాషలలో బోధించుపద్ధతి అవలంబించబడియే యున్నది. సెకండరీపాఠశాలలో యిచ్చుకొనిన విద్యార్థులలో పదియవవంతుమంది కళాశాలలో చేరుదురు. అందుచే విద్యార్థులకు ఆంగ్లేయభాషాభ్యాసము చాలముఖ్యమైనది. ప్రస్తుతపు విద్యాపద్ధతివలన, విశేషముగ శ్రమ కలిగి, విద్యార్థుల మార్పుగ్రహణశక్తి నశించుచున్నది. విద్యావిషయములో దొరతనమువారి వలంబించిన నానీతిని మార్పులకు తీర్మానములో కొన్ని లేదు. కాని విదేశభాషలలో విద్యాధుల లాభమును చేయుటకు చాలశ్రమచేయుచున్నాను. దీనివలన విద్యార్థులకు విద్యను చాలకాలము చేశభాషలోనే విద్య చేర్చవలసియగుటకు చాల లాభములు కలుగును. ఇందుకు నాయకపాత్రను మార్పుగారు. మదనమోహను మాలవ్యగారు వూచించిన విషయమును నే నంగీకరింపజాలను. కాల నేతీసభలో జరిగిన చర్చయందు గురించవలసినవిషయము నానికి ప్రభుత్వములవారికి తెలియజేయవచ్చును. ఈవిషయమై విచారించుటకు, కమిటీని ఏర్పరచుట యవసరము అని వారనమగవచ్చును. యీధానంతరమిదిను మును సాంకేతికప్రభుత్వములవారికి తెలుపబడును.

రాయణింగారి ప్రత్యుత్తరము.

సభ్యుల ఆక్షేపించిన విషయములకు రాయణింగారు సమాధానము చెప్పారు. నిట్లు ప్రసంగించిరి:—అంగ్లేయభాషా ప్రాముఖ్యమును బట్టియు నా యభిప్రాయ మెంతయును కాదు. కాని సభ్యుని చేయవలయు నదియే నా యభిప్రాయము. ప్రస్తుతపు విద్యావ్యవస్థాపకము విద్య నేర్పకొని చాలమంది ప్రవీణులైరికాని యాపద్ధతుల నింకను మంచినికీ తీసికొనిరావచ్చును. ఈవిషయమును దానంతరము సానికప్రభుత్వములవారికి తెలుపదలచినట్లు చెప్పినమాటను నే నంగీకరించుచున్నాను. ఎరువార తీర్మానము తీసికొని కొనబడినది.

పంచదార పరిశ్రమభివృద్ధి.

పంచదారపరిశ్రమను అభివృద్ధి చేయు సందర్భమున, గౌరవనీయులగు రాయ సీతానాథరాయగారికి తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు, విశేషములనుండి పంచదారదగుమతి యెట్లు వృద్ధియై, దేశీయతయెట్లు తీరదలచుచున్నదియు, కనుపరచిన తరువాత నిట్లు నెలవిచ్చిరి:—ఒక ప్రదేశమునవ్యవసాయమును పంచదారమును పూర్వోక్తిని నెలకొల్పి దానిచుట్టునున్న భూములలో చెరకుపంటను నేర్పి, పంచదారను చేయుచున్న జావా ఫ్యాక్టరీబాడీవులలో నున్నది. ఈపద్ధతిప్రకారము మంచిమంచి కర్మాగారములను నెలకొల్పి మనదేశములో పంచదారను తయారుచేసినగాని, విదేశములనుండి దిగుమతియగు పంచదార పోటీకి నిలువలయును. జావా, ఫ్యాక్టరీబాడీవులలో దొరతనము వారు అలంబించిన పద్ధతులను, హిందూదేశప్రభుత్వమువారి నలంబించుటకు కొరతయిన్నాను. మనదేశపుస్థితి:కులక అవసరమైన, మార్పులనుచేసి వీని నలంబించవలెనని సుయంత్రాప్తియల దొరతనమువారివలన జావాలోనిపద్ధతిని అలంబించిరి. ఈప్రభుత్వము వారికి సందర్భమున కొంతభవమును, మరియొక విషయములలో అగ్గము, యిచ్చిరి. జావాదీవియందు ముఖ్యము నున్న యాపద్ధతిని, కొంతవరకును వీరు అలంబించియున్నా నుకదా! సాంస్కృతిక దొరతనమువారుగూడ దీనిని యవలంబించవలయును. జావా ఫ్యాక్టరీబాడీవులలో పద్ధతిప్రకారము ఫ్యాక్టరీకి చుట్టునున్నదేయెట్లుకై, చాలభూమి యవసరము. దొరతనమువారి సహాయమున్న గాని, యిదిలభ్యముకాకరకు చెరకు రసమును ఆకులకు, మనదేశములో నవలంబించుచున్న పద్ధతిని వృద్ధి చేయుట యవసరము. దొరతనము వారివిషయమున కొన్ని యేర్పాటులను చేయుటకు కొరతయిన్నాను. బంగారము నుండి జాతీయమున గీయునాతీయము తెప్పించి, మధ్యహిందూ దేశములోగూడ దీనిని గీయించవలెను. ప్రస్తుతపు స్థితిగతులలో జావాలో నవలంబించిన పద్ధతులను పూర్తి ప్రవేశ పెట్టుట భాగ్యమునుండదుకాని అధమును ఆధునిక శాస్త్ర పద్ధతులను వివాద, బంగారములో నొక యంత్రకాలము పెట్టుచు, పరివారంబించినచాలును. సుయంత్రాప్తియలలోగూడ నిర్ణయించవలయును. ఈరెండురాష్ట్రములలోను, పంచదార విశేషమున చేయబడుచున్నది. ఈయంత్రకాలము పెట్టించవలసిన, ప్రజలకు సంగతిసందర్భములు తెలిసి పరిశ్రమాభివృద్ధికావలసినది. వీనిని నెట్లుటకు ప్రస్తుత మెంతయు భయము. యుద్ధమునకు ఆస్తియో, జర్మనీదేశముల వ్యాపారములగుండె, పంచదార దిగుమతియగుటలేదు. హిందూదేశమునకు ఒక జవాదీవినుండియే పంచదార వచ్చుచున్నది. పంచదారకు చాల అమృతమున్నది. ఈసందర్భమున ఆంగ్లేయ వర్తకుల లాభ సమయములను, దేశీయవర్తకుల లాభసమయములకు, పోటీయొందదు.

కేర సాగు.

దొరతనమువారి పక్షమున గౌరవనీయులగు, కెన్సా గారు సమాధానము చెప్పారు. నిట్లు నెలవిచ్చిరి:—కొన్ని సంవత్సరముల నుండి, చెరకుపంట విశేషముగ పండించబడుచున్నదియు, పంచదారకూడ విశేషముగ చేయబడుచున్నదియు, లెక్కలవలన తెలుచున్నది. చెరకుపంటను వృద్ధిచేయుటకై దొరతనమువారి కెన్నియోపద్ధతుల నవలంబించిరి. చాకటరు బార్ బరుగా రెంతయో పనిచేయుచున్నాడు.

రాజా అబ్దులు అబూబాఖర్ గారు.

భూదర్శి, రాజా అబ్దులు అబూబాఖర్ సర్ ఇబ్రహీము రహిమానుల్లాగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. చెరకుపంటవిషయమున దొరతనమువారు చేసినదానికి మెచ్చుకొనుచు సర్ ఇబ్రహీముగారు, విదేశీయులపోటీలేకుండ దేశీయపరిశ్రమను ప్రోత్సహించుటకు దొరతనమువారిని కొన్ని యేర్పాటులను చేయవలయునని కోరిరి.

కౌముగారు.

యధ్యక్షులకు పంచదార కృతకమునం దేర్పడిన స్థితి గురించియు దొరతనమువారుచేసిన పద్ధతులను గురించి

యును, కెన్సాగారు వచించిన తరువాత, తీర్మానమును తా మంగీకరింపజాలమని తెలియజేసిరి.

తీర్మాన మంగీకరింపబడలేదు. తరువాత సభ రేపటికి నిలుపుదల చేయబడినది.

జిల్లీ మార్చి 18:—నేటి ఉదయము సామాన్య శాసన సభ తిరిగి సమావేశమైనది. సభ్యులు ప్రేక్షకులు ఆసక్తికరమంది వచ్చిరి. భూపాల్ బీగం గారు కూడ దయచేసిరి. వైస్రాయి గారు అధ్యక్షులుగనుండిరి.

యం. యస్ దాసుగారి రాజభక్తి తీర్మానమును ఇండియా సెక్రటరీగారు రాజుగారికి చూపిరి. దానిని చూచి రాజుగారు చాలసంతోషించినవారనికు క్రూప్రభువునకుండి 16వ తారీఖున నాకు తెల్పి గ్రామునచ్చినది.

న్యూజేషువేలే యధ్యక్షులలో హిందూదేశపు పైకులు సామాన్యకర్తయ్యులతో పోరాడినట్లు సర్ బాక్ (ఫ్రెంచి గారివద్దనుండి 16 వ తారీఖుననే జిల్లీ గ్రామునచ్చినది. హిందూదేశపు నేలకు నాయకుడుగనన్న సర్జేటును విల్ కాన్సన్ గారిని మెచ్చుకొనుచు ఒక జిల్లీగ్రామును పంపినాను. అని వైస్రాయి గారు తాముపంపిన జిల్లీగ్రాముకు సభ్యులకు చదివి విడిచించిరి.

జోదార్మము.

జిల్లీ, మార్చి 17:—రణంగమున గాయములు తగిలిన వారిని వైద్యశాలలకు తీసికొనువెంటే భవయోగపడునని తమ వైలానారాజుగారు మోటారుబండి యిచ్చిరి.

ఆధికారులకునచ్చిన యధ్యక్షాస్త్రము.

జిల్లీ మార్చి 17:—హిందూదేశపు మృతిగా రీక్రింది యధ్యక్షాస్త్రమును పంపుచున్నాడు:—సాక్షాంతుడవులకద్ద నాకాయధ్యము జరిగితరువాత, తప్పించుకొని పారిపోయిన (డెస్ డెస్) అను జర్మనుక్రూరును, దక్షిణమెరికా పడమటి తీరమున నెర్నా డెజువీవికి అవతల మంచివేయబడినది. దీని లోని నావికులు గక్షింపబడిరి. ఆంగ్లేయుల కెసకేని నష్టము లేదు. మన యధ్యక్షులతోడలక్షకూడ నష్టములేదు.

జర్మనీవారి ప్రయత్నములు.

కడవివారములో ఆంగ్లేయులు జర్మనులను ఓడించి నందుకై పగవీర్యులైనట్లు, ప్రాణములకు తెగించి పోరాడుచున్నారని. ఆధికారము ఇవ్వకుట దక్షిణభాగముననున్న నెయింటుఇలియనును తీరముగ ముట్టడించిరి. మొదట ఆంగ్లేయులు కొంచెము వెనకకు నెట్టి నేల బడిరి. కాని తిరిగి తీరముగతలపడి, సారోట్టాగొనిన ప్రదేశములను పట్టుకొనిరి. సహను ఆధికారులు ప్రకటించిన సంగతులనుబట్టి గ్రామమును తిరుగ పట్టుకొనిరినయు, జర్మనులు తిరిగి తలపడుచున్నను చుట్టుప్రక్కలనున్న కందకములను స్వాధీనము చేసికొనిరినయు, తెలియుచున్నది. సహను నేలకుకూడ చాల చురుకుదనమును కనుపరచి గోటరుడెముడిలో కట్టినదగ్గ మూడువరుసల కందకములను పట్టుకొని, అగ్రానుకు ఉత్తరభాగమున నున్న ఉన్నతభూమియొక్కట్లునచేరిరి. హంసెలో నెర్నానగద్ద వారు తిరిగి ముందుకు పోవుచున్నాడు.

కడవివారములో జర్మనీవారు ప్రాన్సిజు దగ్గర రువ్వనులమీద పయిబడి నచ్చుచుండిరి రువ్వవారిపప్పును వీరిని రాకుండ అపివేసిరి. తీరముగ నిరంతరము యుద్ధముచేసి రువ్వనునేనలు జర్మనీవారిని వెనకకు నెట్టుచున్నది. ప్రాన్సిజు వాటి జర్మనులు తరుమబడిరి జర్మనీవారు ఒకావిను కోటలమీద ప్రయోగించుటకు దెచ్చిన ఫిరంగులకును, రువ్వ వారు నష్టము కలిగించిరి. విస్ఫులనది ఎడమ కట్టమీద యుద్ధము లేదు.

కాశ్మీరీగారు ప్రాంతములలో మాశ్మీలేదు.

తూర్పునెలియలో క్రమక్రమముగ రష్యనుసేనలు ఆస్త్రియావారిని జయించి, ఇటీవల ఆస్త్రియావారు త్రోసికొని వచ్చినప్పుడు, పోగొట్టుకొనిన ప్రదేశమును తిరిగి పట్టుకొనుచున్నారు. శీతకాలములో జర్మనీ, ఆస్త్రియా సేనలేమియు ముఖ్యముగ పనిని చేయలేక పోయినవి. తూర్పురంగమునకు వారు బంధించబడినట్లును, మిత్రమండలి వారివ్యయముల పెరిగి పోవుటను నిశ్చయించి లేకపోయినట్లు, తిరిగి యవకాశము దొరకినప్పుడు జర్మనీవారు వెనకకు నెట్టుబడి, ఓడించి వేయబడు దురనియు, పీటరు గ్రేడులోని ప్రజలు తలచుచున్నారు.

జర్మనీదేశములోనికి ఏకమైవున పంపకుండ గ న, ఏకమైవున బయటకు తెప్పించకుండ గ న చేయుటకొక యుత్తరువు ప్రకటించబడినది. జర్మనీవారు అంతజాతీయభర్తృములకు, పాటించక, క్రమద్రుమాగముల సరికట్టి ఆంగ్లేయులయొక్కయు, మిత్రమండలివారియొక్కయు స్త్రీమరులను ప్రాణనష్టమును సరుకుచేయక ధ్వంసముచేయుటకు నిశ్చయించినందువలన యాయుత్తరువు చేయబడినది. తటస్థదేశముల వారికి సాధ్యమునంతవరకు యుద్ధం కలుగకుండ నినిచేయబడినది. కాని, శత్రువులకు సరుకును తీసికొనిపోవుటకు ప్రత్యేకముల స్త్రీమరులు, పట్టుకొనబడి, ఆంగ్లేయుల శత్రులలోనాసరుకును దిగుమతిచేయబడును. ఇప్పుడు జర్మనీవారు తమదేశమునకు కావలసినవస్తువులను, తటస్థదేశమునందలి తటస్థదేశపునర్తకులద్వారా తెప్పించుకొనుచున్నారెప్పుడెనియుమువలన ఇట్టివ్యాపారము కూడ జరుగకుండచేయబడినది. ఈసరుకువిషయమై ప్రయోజనకొర్రులవారు విచారించి, నిర్ణయించినవారి కిచ్చి చేయుదురు.

ఫోర్టు నెంటుజూరి గెజెట్టు

రాజుమహేంద్రవరము మ్యూనిసిపాలిటీ:—మహమ్మద్ అన్వరుజ్జమాన్ ఖాన్ సాహేబు బహదూరుగారు కవున్సిలరుగా నియోగింపబడినారు.

భీమునిపట్టణము మ్యూనిసిపాలిటీ:—చిలకా సుంజీవిరావు సాయుడుగారు వైర్యముగా నెన్నుకొనబడి నియోగింపబడుటను శ్రీ గవర్నరు గారు రంగీకరించినారు.

కాకినాడ మ్యూనిసిపాలిటీ:—ఇ. ఎచ్. డీక్రూజుగారు వైస్ వైర్యముగా నెన్నుకొనబడి నియోగింపబడుటను శ్రీ గవర్నరు గారు రంగీకరించినారు.

రాయదుర్గముతాలాకాబోర్డు:—రాయదుర్గము తహసీల్దార్ డి. కృష్ణమూర్తయ్యగారు వైస్ వైర్యముగా నెన్నుకొనబడి నియోగింపబడినారు.

చంద్రగిరి తాలూకాబోర్డు:—చంద్రగిరి తహసీల్దార్ గారు మరల మెంజరుగా నియోగింపబడినారు.

ఉదకమండలయాత్ర:—వచ్చేది ఏప్రిల్ నెల 14-వ తేది బుధవారమునాడు చెన్నపురిలో చేరుటకు వీలులేని గవర్నరు మెంట్టు ఫోపాలన్నయ్య కొన్ని నిబంధనలలోబడి నీలగిరిగుట్ట పంపనలయునని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరు—జే. ఎస్. ట్యూరింగు, ఐ. సి. ఎస్. గారు కార్యాంతరమై యెందు కాలములో, మరల నుత్తరచగు హస్తాంతము కృష్ణాజిల్లా ఆక్టింగు సెషన్సు జడ్జిగా నున్న ఆర్. ఏ. కెంకిన్న, ఐ. సి. ఎస్. గారు తమ యిప్పటి పనినుండి విడుదలయొక తరువాత జిల్లా కలెక్టరుగా పనిచేయుటకు నియోగింపబడినారు.

గోదావరిజిల్లా మెడికల్ ఆఫీసు:—మేజర్ సతీశ్ చోప్రా, ఐ. ఎమ్. ఎస్. గారు సాంగ్రామికోద్యోగమునుండి మాత్రం తరువాత వారి శాశ్వతోద్యోగమును వై పదవికి నియోగింపబడినారు.

మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేట్ కారము:—గోదావరిజిల్లా ఆక్టింగు కలెక్టరు ఆండ్ మేజిస్ట్రేటుగా నున్న డి. రామరావు, ఐ. ఎమ్. ఎస్. గారికి కొన్ని నిబంధనలలో బడి మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేట్ కార మియ్యబడినది.

గుంటూరునకు స్పెషల్ మేజిస్ట్రేటు:—కొన్ని నిబంధనలలో బడి నాగపట్టణము సహాధి. వేంకటరామయ్యగారు గుంటూరు పట్టణమునకు స్పెషల్ మేజిస్ట్రేటుగా నియోగింపబడినారు.

శాసన నిర్మాణసభ:—ఇది యాపర్యాయ మి నెల 29-వ తేది సోమవారము పూర్వార్థము 4 గంటలకు కోట యందలి సభా భవనమున సమావేశమగును.

సబ్ జిస్ట్రేటు:—చిలంకూరి వేంకటకృష్ణారావు సాయుడుగారు ఎక్స్ గూడెమునుండి నూజివీడునకును, కోల గట్ల పట్టాభిరామయ్యగారు నూజివీడునుండి నరసాపురమునకును, చిల్లనూరు కుమారస్వామయ్యగారు నరసాపురమునుండి యెక్స్ గూడెమునకును పదలా యంపబడినారు.

సత్ర బాహ్యము.

లండన్ మార్చి 18:—సముద్రముపై జరుగుచున్న యుద్ధమును గూర్చి సర్ ఎడ్వర్డుగ్రేగారికి అమెరికను రాయబారికిని ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరిగినవి. వాని నిష్పాద ప్రకటించినారు. రాయబారిజాబుకు జవాబువ్రాయుచు గ్రేగారు యిట్లు వ్రాసిరి:—జర్మనీవారు ఫ్రాన్సుకు, బ్రిటీషుదేశపులకు, ఆఫ్రిక. పరార్థములు రాకుండచేయుటకు ప్రయత్నించిరి. ఇందుకు బహు మేము కాన్ఫెస్ అను క్రూరసాను పంపి జర్మను శత్రులకు వర్తకనావలు పోకుండ శత్రువులనుండి గాకుండచేసితిమి. జర్మనీవారు యెన్నడులేని నీతివాహ్యముగ మార్గములను ఆకలంబించుటవలన మేముప్రాన్సు యాపద్ధతులను అవలంబించితిమి.

జర్మనీవారు వెనుకకు పోవుట.

అలహాబాదు మాన్ష:—పయిసరు ప్రతికప్రత్యేకపు వాన్ష:—ప్రాజెన్సిజువైపున వచ్చిపడుచున్న జర్మనుసేనలు రష్యనుసేనలకు ముందుగ కందకములను నిర్మించుకొని యుండిరి. కాని వీరికి కుక్రవారమునాడు రాత్రిభయముకలిగి, కారణములేకయేగాలమందు సామగ్రినివిడిచి, మూడుమైళ్లు వెనుకకు పోయిరి.

బ్రిటనులు ముందుకు సాగుట.

అలహాబాదు, మార్చి 17:—“పయిసరు” ప్రతికలండకోవిలేఖ, యిట్లు తెలుపుచున్నాడు. ముందుకు వెళ్లుటకు బ్రిటనులు చేసిన ప్రయత్నము, ఫలవంతముగ తరగినంతయు, లా రెన్సి చెంత శత్రువునకీతికి ఇబ్బంది యేర్పడెను. జర్మనులు తమ ప్రస్తుతస్థితి చెడకుండుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. అచ్చటి పోరునందు మన ఫిరంగుల శ్రేష్ఠత గురొపింపబడెను. శత్రువులలో సాహసించి పనిచేసి, శత్రువులమీద సాతాత్ముగ పడి వారి నోడించినందులకై భారతీయులు కొనియాడ బడుచున్నారు.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY).

THE GREAT EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

The Capture of Epinate.
Germans Unable to Gain Lost Ground.

LONDON, March 17.

Field Marshal French characterises the capture of Epinate as a skilfully executed enterprise. The Germans after strong counter-attacks in the region of Neuve Chapelle delivered numbers of minor attacks but in no case succeeded in recapturing any ground.

Prisoners included thirty German Officers. Airmen secured further successes in spite of the fog.

Output of Munitions.
Increased 300 Times.

LONDON, March 17.

Lord Kitchener authorised Lord Southwark to say that we had increased our output of munitions three hundred times since the beginning of the war, and he hoped that the great accession of labour would enable us greatly to increase such supplies.

Racing in England.
Jockey Club's Decision.

LONDON, March 17.

The Jockey Club has decided to continue racing where local conditions permit and local feeling is not averse. There was only one dissident.

Viscount Villiers, in a speech, announced that the royal enclosure at Ascot would be closed, no luncheon tents would be permitted, and the King would not attend.

It was subsequently announced that, in view of the altered conditions, Ascot stewards were considering the abandonment of the meeting.

Lieut. Austin Killed.

LONDON, March 15.

Sec. Lieut. Cyril F. Austin, West Surreys belonging to Reuter's editorial staff in London, was killed on the battlefield on March 10.

Parliament Adjourned.

LONDON, March 17.

Parliament has adjourned till April 14th.

The British Advance.

ALLAHABAD, March 17.

The "Pioneer's" London correspondent cables: - The advance of the British has had a good general effect and the enemy's position at La Bassée had been endangered. The Germans are doing their best to hold on. There the action demonstrated the superiority of our artillery in assaults. The Indians have been commended for their spirited dash and for the clever way in which the enemy was outflanked and surprised.

The Raid on the Narew Abandoned.

ALLAHABAD, March 17.

The "Daily Telegraph's" correspondent sees clear signs that the ambitions of a raid on the Narew are being abandoned and suggests as one of the reasons that General Von Hindenburg is disappointed with the quality of his army.

RUSSIA.

Withdrawal of German Forces by
Unnecessary Panic.

ALLAHABAD, March 17.

A Russian Official statement asserts that the Germans advancing towards Przisny who were entrenched in front of the Russians were seized with panic on Friday night and withdrew their miles without reasons leaving masses of arms and ammunition.

ITALY.

Proposed Italian Loan.
American Banks Approached.

LONDON, March 17.

NEW YORK.—A message to the "Daily Telegraph" says that the Italian Government has approached the leading banks with a view to floating twenty million dollars Italian treasury notes in the United States. The banks agreed to offer notes for public sale on condition that Italy preserved her neutrality till after the flotation of the loan.

CHINA.

Disaffection Among the Chinese Troops.

ALLAHABAD, March 17.

In connection with the disaffection among the Chinese troops in Szechuan and Yunnan it is stated that the soldiers are in rebellion again and have captured Kokow and Tichinen-Lu. Foreigners in Tachinen-Lu are reported to be safe but if their position becomes dangerous they may have to leave for Upper Burma. The rebel leaders would probably arrange for their safe conduct along the road to Bhamo. (A. P. I.)

TELEGRAMS.

MEXICO.

Revolution in Mexico.
General and Staff Executed.

LONDON, March 17.

WASHINGTON.—The Carranzista General Matten Almanz and his entire staff have been court-martialled for treason and executed at Tereon by the followers of General Villa.

UNITED STATES.

The Stoppage of Trade with Germany.

United State's Cabinet Meeting.

LONDON, March 17.

WASHINGTON.—The Cabinet to-day discussed at some length the British order in Council. It is expected that President Wilson will draft a note to Great Britain after conferring with the State Department.

American Dreadnought Launched.
Navy Powerful and Ready.

LONDON, March 17.

NEWPORT.—MASS.—The Dreadnought "Pennsylvania" has been launched here. Mr. Daniels in a speech at the luncheon, said that the American navy was never so powerful and ready. The Captain of the Prinz Ethel, in full uniform, witnessed the launching.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

DELHI

IMPERIAL LEGISLATIVE COUNCIL.
INTERPELLATIONS.

DELHI, March 16.

Mr. Sharp, replying to Mr. Ghaznavi's question regarding the substitution of candidates roll numbers in place of their names on answer papers said:—(a) The statement is true of the examination for the Indian Civil Service, but otherwise the facts are not known. (b) No definite information is available. (c) Assuming that the question relates to conditions in Bengal, the Calcutta High Court and the University of Calcutta are the authorities which control the Muktyarship and University examinations respectively. The Government of India will send copies of the question and answer to these bodies for information.

Mr. Sharp replying to the Hon. Mr. Ghaznavi's question regarding matriculation age limit, said: (a) Yes. The age limit for matriculation is 15 in the Madras and Punjab Universities. This rule would therefore apply to pupils studying within the territorial limit of those universities. (b) Yes. (c) The Government of India have seen in the newspapers an announcement to this effect. The present rule prescribes the attainment of the age limit on the first day of the month. (b) When the matter comes before the Government of India officially they will consider it.

Sir, Reginald Craddock, replying to Sir Fazalbhoy Currimbhoy's question regarding Indian representation at the next Colonial Conference, said:—From Reuter's telegrams it would appear to have been stated by Mr. Harcourt in the House of Commons that no Imperial Conference will be held this year, and until the future intentions of His Majesty's Government are known it is impossible to answer the Hon. Member's question.

Sir Reginald Craddock, replying to Pundit Bishan Narayan Dhar's question regarding the publication of minutes of evidence taken by the "Kongata Maru" Commission said:—The Government of India do not consider that the publication of the minutes of evidence taken by the "Kongata Maru" Committee would be to the public advantage and are not prepared to adopt the Hon. Member's suggestion.

Indian Steam Vessels Act Amendment.

Mr. Clark, in introducing a Bill to amend the Indian Steam Vessels Act, said it was purely an administrative measure and would be circulated now to Local Governments and considered in September. He added opportunity would be taken in the meantime to consolidate legislation on the subject.

Assam Labour Bill.

The Hon. Mr. Clark, introducing the Assam Labour Bill, explained that it was intended to make suitable arrangements for the control of labour. He explained the complete abolition of recruitment of labour by contract. The Bill would create a Board for the control of recruiting agency. The Board would be advisory. He dealt at length on the provisions of the Bill and said that the measure had been fully organised (sic) by Local Governments and Tea industries. He announced that he would ask the Council at a later date to pass the Bill.

Sea Customs Bill.

Mr. Clark also introduced the Sea Customs Bill and explained the amendment referred to in section 37 and said that the effect of it would be that the rate payable would be only the rate in force on the day of delivery instead of the rate in force on the day of application. He explained that this would prevent the loss of revenue which was experienced after the presentation of the budget in recent years.

The Foreigners Bill.

On the motion of Sir Reginald Craddock the Foreigners Bill was taken into consideration. The Hon. Member said that in September last in Simla he fully explained the Bill. Since then the legal advisers of the Government had brought to their notice that the definition of the word "foreigner"

TELEGRAMS.

presented certain difficulties and that the present opportunity might be taken to remove that difficulty. This had been done on the lines of the British Nationality and Statute of Aliens Act of 1914 passed in Parliament. The Bill was passed.

Vernaculars as Media of Instruction.

At this stage Sir Robert Carlyle presided and Mr. Rama Rayanagar, in moving his Resolution recommending that steps should be taken, in consultation with Provincial Governments, for making the vernaculars the media of instruction and the study of English as a second language compulsory for Indian pupils in secondary schools, referred to the disadvantages of the present system, which, in his opinion, encouraged cramming. He said that students did not learn either the vernacular or a foreign language properly, and no education, in the real sense of the word, was imparted to them. The speaker attributed to the present training of graduates their inability to do anything great in life, and said all their energy was spent in unproductive work. In the case of those who failed in the entrance examination the speaker said their state was worse than that of the graduates, and they were not eligible even for subordinate positions in the public service. They were useless for industrial and commercial careers, and, as a result, discontentment and misery followed. He thought that their lot would not be so bad if they had sound secondary education through the medium of the vernaculars. Then they would have gained sufficient general knowledge to enable them to qualify themselves as skilled artisans or independent traders. A sound vernacular education again was less likely to divert students from their hereditary professions than superficial English education. In the matter of female education the mover thought that the present method, which he considered rigid and unimaginative, worked hardships. He asked how many among Indian girls were going to waste their time in the unprofitable pursuit of present day secondary education. He said:—"It is obvious that, as it is, we cannot make much headway in the matter of female education. If, on the other hand, the vernaculars are made the media of instruction in secondary schools, female education will gain ground not only directly but also indirectly." The mover also stated that literature in the vernaculars would multiply and diffuse knowledge among the masses. Mr. Rayanagar then referred to the views of educational authorities in support of his recommendation since 1835, when the Government of India issued the Resolution detailing the educational policy which was followed in this country. The mover pointed out from the first annual report of the Council of education that even in those early times of English education in India the authorities had not the remotest idea of recommending English as a permanent medium. The mover referred to Sir Charles Wood's despatch of 1864, which for the first time recognised officially vernacular schools and new middle schools, and to Professor Monier Williams, who thought that a great mistake was made with regard to languages. The Government of India Resolution of October 1884, Sir Alfred Croft's review of educational progress in 1886 and the quinquennial reports of Mr. Nash and Mr. Sharp, all these had dealt with the question and pointed out the necessity of changing the present system. Mr. Rayanagar also said that what was still more important from the non-official point of view was that the proposed measure had in its favour the weight of public opinion in India. People with extreme divergence of views in political matters were agreed about the present reform. The mover mentioned Sir Subramania Iyer, the Hon. Siraswamy Iyer, Sir Gurudass Banerjee and Sir Ashutosh Mukherjee, Sir Valentine Chirol and Mrs. Annie Besant as among those who support that the vernaculars should be the medium of instruction. He said the Madras Council of Education, composed of distinguished non-official gentlemen, have made earnest efforts to secure the suggested change. Mr. Rayanagar then dealt with the objections that have been but forward against the proposed reform. He said that so long as the study of English was compulsory there was absolutely no danger of deterioration of knowledge. In the new method more attention would be devoted to the study of English. Among other objections raised against the proposed measure was unification of Indian peoples. Mr. Rayanagar said that, to his mind, the objection appeared to be meaningless. He said sometimes people hazarded opinions and said that but for different languages Indians would be one nation. He doubted the soundness of that opinion. He thought if differences of caste and creed disappear the difference of language too would disappear.

Raja Kuhlupal Singh in supporting the Resolution, said that if the vernaculars be made the media of instruction, then literature would become enriched with work on scientific subjects, and the study of the vernaculars themselves would receive a great stimulus. It would also be then possible to engage vernacular knowing teachers on less pay than is given to teachers knowing English. The savings thus effected would enable managers of the aided schools to engage such of the teachers for teaching English as have that language for their mother tongue. Besides, if all subjects were taught through the medium of the vernaculars, students would find more time for more detailed study of English.

Mr. Dadabhai opposed the Resolution on the ground that it was calculated to be prejudicial to the best interests of the country. He thought, in the first place, the resolution was inopportune, as it dealt with a highly controversial subject, and it was a matter of surprise to him that it was moved at a time when Government had properly held back all matters of a controversial nature. The resolution was harmful in a variety of ways. Official action on the lines laid down in it would have the sure effect of restricting higher education in India and ultimately of retarding that social, political and economic progress of the people which had been the fixed objective of British Indian rule for more than a century. After criticising the various points put forward by the Hon. the mover in support of his resolution, the Hon. Mr. Dadabhai said that the resolution was lacking in public support, and among the general public there was a strong feeling that the present system of secondary education should not be discarded. Mr. Dadabhai said the feeling of the general public re-

TELEGRAMS.

garding higher education and, as a corollary, secondary English education had undergone no change in character since the historic memorial presented to Lord Amherst by Raj Ram Mohan Roy in 1823 but had gathered considerable force in the interval. This was a subject about which people were unanimous. Attempt after attempt had been made to wean them from their passionate liking for English education, but they had stood firm. In conclusion Mr. Dadabhai referred to the recent Resolution in the Madras Legislative Council and said that the mover proposed in all seriousness that entrance to the University should be dependent upon the result of a vernacular test though such test had been rejected by the mover's own province as unsuitable to the requirements of even the much easier School leaving Certificate.

Mr. Ghaznavi, in opposing the Resolution, said he shared with every right-thinking man in the desire to develop the vernaculars and he instanced the progress in this direction in Bengal. He referred to various institutions, as Madrassas, Pathshalas, etc., which were solely intended for the teaching of vernaculars and stated that during the last few years they had considerably increased. Moreover, what the mover advocated was being followed in Bengal, and public opinion was keenly divided regarding its merits. He said if Bengalee was made the medium of instruction up to the Matriculation in Bengal it would be strongly opposed by the Mussalman community, and if any steps were taken to retard progress the measure would be considered retrograde.

The Hon. Mr. Surendranath Banerjee, in opposing the resolution, said that he felt himself in a position of some embarrassment in speaking about the Resolution. There was much to be said for it and a good deal against it. A resolution somewhat less comprehensive and mandatory would have been more acceptable. Speaking for Bengal he said that the proposition involving the curtailment of English education would be viewed with misgiving and even anxiety, for they owed a great debt to English literature, which had created a new spirit in the country and marvelously stimulated the vernaculars. To Mr. Banerjee the resolution seemed open to two objections. One was that it issued a mandate to Provincial Governments without consulting them or local opinion, and secondly it recommended the adoption of the vernaculars as media of instruction in secondary schools without reference to the capabilities of the province and the various stages of development of the vernaculars. There were 200 vernaculars in all India, and 20 in Bengal in different stages of development. Were they all fit to meet the requirements of the Resolution? Even in Bengalee, which was one of the most advanced of Indian languages, there were no suitable books in mathematics, mechanics and in modern geography as now understood. Calcutta University had done much to stimulate the progress of the vernaculars by making Bengali an optional subject for the Matriculation and allowing candidates for the Intermediate Examination to answer the paper in logic and history in the vernacular. There was one point in favour of a partial adoption of the mover's Resolution and that was that those who passed minor examinations conducted wholly in Bengali, which corresponded to the 4th class in secondary schools, did well for the Matriculation examination, but they got three years to devote themselves to the study of English. What Mr. Banerjee would recommend to the mover would be that the Government should be asked to consult local Governments whether it was feasible, and if so, to what extent, to make the vernaculars the media of instruction in secondary schools.

The Hon. Mr. Mohamedabed opposed the Resolution. He said that after the advent of British rule in India, the greatest achievement had been made in education, and that alone contributed to the progress of India. That was due to teaching imparted through the medium of English. He further said an experiment on the lines of the Hon. member's suggestion was tried at Aligarh and it failed, as it was bound to fail. He deprecated that such controversial subject should have been brought at such a time as the present.

The Hon. Mr. M. S. Das, in opposing, said that he did not see anywhere in India that such suggestions had obtained practice and succeeded. In conclusion he said he could support neither the Resolution nor the amendment suggested by Mr. Banerjee.

Sir Fazulbhoy Currimbhoy, in opposing the Resolution said that feeling was very strong in Bombay in favour of the present system of education; although there were some educationists who favoured an alternative optional system, and any attempt to introduce in schools the scheme of compulsory vernacular education would cause alarm which might easily develop into discontent. Punjab was the only province where the vernaculars had been given more than their legitimate share of prominence even in the university, and he quoted the opinion of the Indian University Commission to show that the system was a failure there, and not even popular. Regarding female education, Sir Fazulbhoy said that, for obvious reasons, there was not much scope for female education in secondary schools, and the medium of education had hardly anything to do with the result. He said: "Our social customs interpose a far more powerful barrier, and so long as our social ideas do not undergo a radical change, rapid progress in female education is impossible. In most parts of India girls are either married or are not allowed to go out by the age at which admission into secondary schools usually takes place. For them therefore primary education is all that is practicable. After dealing with other disadvantages mentioned by the mover Sir, Fazulbhoy said that leaving aside the question of merit, the scheme of the mover was unworkable and would entail enormous cost. In conclusion, Sir Fazulbhoy said, if ever the various units of the Indian Empire are welded into one nation with common ideas, feeling and aspirations, it would be through English literature, and the adoption of English as the "Lingua franca."

Pundit Malaviya, in supporting Mr. Ravaningar's Resolution said that the sharpness with which opinion had been divided in the Council showed that deliberation on the question required delicate handling. There was no doubt that the time had come when an enquiry should be instituted as to the feasibility of finding out means for developing vernacular education.

The policy of keeping up the high tone of English literature was not consistent with a policy of developing vernacular education. That was never the policy of Raja Ram Mohan Roy and Lord Macaulay. He quoted the despatch to the Court of Directors in 1834 in support of his contention. He admitted that much had been done to develop vernacular education, but what has been done was not enough. Did those the speaker asked, who opposed the Resolution ever realise what time it would require to educate the mass through the medium of the English tongue? The last census showed that out of 300 millions of population only one million knew English. There could be no two opinions, Pundit Malaviya said that the vernacular should be the medium of instruction. He would not be ashamed to formulate such a proposition. Further Pundit Malaviya said that he did not know of any civilized country where a foreign language was used as the medium of instruction of the majority. He claimed that everyone of the important Indian vernaculars were as old, if not older than English and he asked whether those languages, spoken by millions of people, were unfit to be used as media of instruction. In dealing with the objections to the proposed measure the Hon. Pundit Malaviya said that he had known, distinguished men who had their instruction in the vernacular in middle schools. In this connection he mentioned the name of Mr. Ramananda Chatterjee, the distinguished writer of Calcutta. Regarding text books, he said there were already a considerable number of text books, and within twelve months all necessary books would be ready. In conclusion he suggested a modification of the resolution in order that it should not be a mandate to provincial Governments and a bolt from the blue on the public, and stated that Government should be requested to appoint a Committee, in consultation with Provincial Governments, to enquire and report when, if necessary, steps should be taken to introduce vernaculars as the media of instruction in secondary schools.

Mr. Huda opposed the resolution.

Sir Ibrahim Rahimtullah alluded to the curious character of the debate whereby the same authorities had been quoted both for support and opposition. He recognised the great necessity of promoting education in English and deprecated any scheme to interfere with its growth. He discussed the text of the Resolution and wanted to know, if the English language would take the place of compulsory second language. Assuming that for a fact, he doubted whether an ardent advocate would support it. He regarded the common English language as the greatest boon and emphasised the importance of it in the Legislative and other Councils. He was opposed to militating against the use of the English language. He said he had carefully considered the matter, and both for time and better appreciation of subjects he thought it desirable that the present system should prevail. He alluded to the satisfactory results of the present system and said the general feeling in the country was that English education should be left undisturbed.

The Council adjourned for lunch.

The Council re-assembling after lunch, Mr. Sharp, in a short speech, explained away several passages from his reports which had been quoted by the several speakers.

Mr. Sita Nath Ray, in opposing, said the time had not come when changes should be made as suggested by Mr. Ravaningar.

Sir Harcourt Butler, speaking on behalf of the Government, pointed out that the debate travelled beyond the text of the resolution, and announced, amidst cheers, that no proposal to restrict English education would receive any countenance. He discussed the present system and pointed out that it was the accepted policy that the vernaculars should be the media of education till the last 3 or 4 classes at the high school. He also pointed out that only one-tenth of the total number of students from secondary schools enter college, and indicated the importance of the English education. He thought, however, the effect of the present system was that students were overstrained and lost the faculty of grasping facts. He discussed the question of the direct method of teaching and pointed out that the Resolution did not involve any change of educational policy but educational economy. He gave his own experience as showing that prolonged education in the vernacular had given better results. Alluding to Pundit Malaviya's suggestion for all India, he expressed his inability to accept it but he was of opinion that the question might be referred to local Governments, drawing attention to to-day's debate and asking them whether any enquiry was necessary. He suggested in conclusion that the whole question should be referred to local Governments after the war.

Mr. Ravaningar, in replying to the criticisms, stated that he was not lowering the standard of English education but only improving it. He said that the present system had produced many eminent men, but what he contended was that the system was capable of improvement. He agreed to accept the suggestion that the question should be referred to the provincial Governments after the war.

The Resolution was withdrawn.

Development of Sugar Industry.

The Hon. Rai Sita Nath Ray, in moving his resolution regarding the development of the sugar industry, gave figures to show how foreign sugar imports were steadily on the increase, and pointed out how the Indian enterprise was deteriorating. He stated that it was only by the establishment of the best equipped factories, according to the centralised tract system, that they could hope to compete successfully with foreign imports. He instanced the conditions in Java and Formosa, and requested Government to initiate the policy pursued there with necessary modifications to suit local circumstances. He said that the United Provinces Government had already adopted the Java system by giving a grant in one case to a local industry. The system, which was partially adopted by a Provincial Government, should be taken up by the Imperial Government. Again, he said, in the central sugar factory system large tracts of land were necessary and could not be had without Government help. He next referred to the need of improving the indigenous method extracting the juice from canes and requested the Government to take steps in that direction. He said the process of tapping should be introduced into central India by bring-

TELEGRAMS.

ing coolies from Bengal. In conclusion Rai Sita Nath Ray said, if, in the present state of public finance, it was deemed inexpedient to introduce the Java system wholesale, at least an attempt should be made to initiate that policy by promoting the starting of a mill on modern scientific basis in Bengal and the U.P. which were the two largest sugar producing tracts in India. It would be an object lesson to the people and thereby would tend to help the revival of the industry. The present was also an opportune moment, for owing to the war German and Austrian sugar were no longer in the world's markets. Java alone supplied the demand in India. There was a vast and growing demand, and in that matter, the speaker said, the interests of the English did not clash with those of India.

The Hon. Mr. Kershaw, on behalf of the Government, stated that it would be found on examination of figures for the last few years that the area sown for cultivation as well as the cutturn of sugar had been on the increase. He mentioned the steps taken by the Government in improving sugar-cane cultivation and referred in that connection to the excellent work of Dr. Barber.

Mr. Ghaznavi, Raja Abdul Abu Jaffar and Sir Ibrahim Rahimtullah also supported the resolution. The last, while appreciating measures adopted by Government regarding sugar cultivation, said what they wanted was that Government should take measures to protect indigenous industries against foreign competition.

The Hon. Mr. Clark, after referring to the situation created by the war in regard to the sugar trade, and to the measures taken by Government, said that he could not accept the resolution.

The resolution was negatived, and the Council adjourned to to-morrow.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, March 17.

The following telegram has been received from the Secretary of State by H. E. the Viceroy dated 15th March:—There is no further official statement regarding Dardanelles but reports from Athens say that "Queen Elizabeth" firing from the Gulf of Saros over land destroyed the Barracks at Gaidipoli and silenced two batteries. The French within the Straits continue to bombard Bulair.

A German Communique says that the German attempt to re-capture Neuve Chapelle after an initial success met with strong British superiority and therefore failed. A French communique says that the British success at Neuve Chapelle is absolutely complete. Sir John French reports a heavy counter-attack by the enemy on Saturday afternoon and several minor attacks which were all repulsed. He calculates the enemy's losses during the three days at not much less than 10,000. Junctions at Don and Douai were destroyed by the aircraft and a train at the Don Station blown up. From an account by an eye-witness at the British headquarters it appears that the intention was to attack concealed with wonderful skill and success and the enemy consequently was completely surprised when the attack began on Wednesday morning. The Germans had neither guns to engage the French and the British Artillery nor men in reserve on the spot to repel the infantry assault. The fire of guns and howitzers were unprecedented in intensity for a very large force of artillery had been concentrated, and a volume of fire completely subdued the defence. During the 35 minutes the bombardment lasted our men could show themselves freely and seven walked about. Another point of interest is the magnitude of the force employed perhaps 60,000 men on a front of 4,000 yards. It was a determined assault pushed home with sufficient numbers to ensure unhesitating advance and overcome resistance. The most satisfactory feature was that our men British and Indian despite disheartened effects of months of inactivity in trenches showed utmost dash throughout the operations. Such success proves to the troops that with a few and skilful use of heavy artillery and well concerted infantry action those strong positions may be captured. The Belgians continue to progress in the bend of the Yser. The French have consolidated the recent gain in Champagne by advances at different points and have assured the position on the line of crests captured from the enemy.

The German offensive north of Warsaw is weakening. No important collision anywhere along the front is reported. In the north of Przasnysz the Germans approached within 1500 paces of the Russian trenches but were checked by the Russian fire and had to withdraw. In the Carpathians the Russians have scored a success over the Austrians capturing the village of Smolinika and Lupkow in the Central Carpathians and 4000 prisoners. Since Wednesday last the German submarines have attacked seven British merchant vessels sinking four ships. The Crews were all saved. The Admiralty statement shows in the week ending 10th March the number of sailings inward and outward the British Ports was 157 the largest number in any week but one since the commencement of the war thus showing the German submarines' seige is quite ineffective so far as stopping trade with the British Isles is concerned.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, March 17.

The following telegram has been received from the Secretary of State by the Viceroy dated 16th March:—

The "Dresden" Sunk.

The German cruiser "Dresden" which escaped from the Falkland Island battle and evaded capture ever since was sunk by the British cruisers near the Island of Juan Fernandez off the west coast of South America. The crew was saved and there were no British casualties and no damage to ships.

Germans' Desperate Fighting.

The Germans have made desperate efforts to avenge the reverse inflicted on them during the last week by the British and on Sunday made violent attacks upon St. Eloi south of Ypres. At first the British were slightly pushed back but they counter-attacked and regained a portion of the lost ground, and according to a French communique re-captured the village and almost the whole of the neighbouring trench.

TELEGRAMS.

యలన ఘము. — ఈ సముదాయము నిర్మించు వాని
 వీరి ప్రక్కపద్మముకన్పించి నున్నవని వీరి పోషకుల
 ముఖారు నిర్మించింబడెను. ఇది సాంఘిక విశేషమున
 ను ప క్ర మిం ప యడెను. హైందవార్యుల సమస్త
 లందఱును హైందవ పోషకులముఖారుగావించిన
 తోటనించునంతో మునుననుభవించి. గాంధీ వి శంకర
 న్నాయక గాన గానాధిపత్యమునందొచ్చి. వాంఛనీక వార్య
 నివేదకము నకుంబయిదొవెను విశ్వవిద్యాలయమునందు
 కృష్ణస్వామ్యునిగాను. దీనిభాగ్యధనలభాగ్యము గూర్చి
 ప్రసంగించుచు మరెవరిగ నూర్చి కూడుచున్నదింది. అది
 శ్రేయముననుంచి సాక్ష్యాత్మకముల ననుసరించినను, హైందవ
 విద్యార్థి పెద్దవాడైనపు డెవరంగమున హైందవులుగానే
 యందునట్లు క్షీంపఁ బడెను. యువని యాయన చిత్తుచును
 తేల్చిరి. అగ్రాననాధిపతిగాను ప్రముఖిద్యార్థినివేదకమునూర్చి
 హాస్యముగ చుచ్చుచింది. భవిష్యత్తునందుంబయల వారిని
 నిర్మితముభారమంతయు నుపాధ్యాయుల దే. కావున హిందూ
 క్షేత్రముకల్గి కొనివీటియంతయు నుపాధ్యాయుల యధన
 పేయ యున్నదిని నిర్మితముకల్గి చింది.

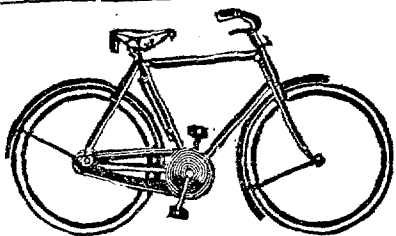
చింతాద్రిపేట, మదరాసు.

తామర తైలము

మా తామర తైలము ఒక్కడక్కడాను అరు అణాలకు కొని నాలుగైదు సార్లు రాచినయెడల తామర నిర్మలమగును. నయము కాని యెడల మీ ఆరు అణాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.

అనేక సంవత్సరములు, మానవులు బాధపడినవాడు దీనివలన తక్షణమే నుఖము పొందిరి. హా! నిదురపట్టక బలబలమునకు అవస్థ పరచుకొనకు నద్దు. అప్పుడాంజనము రూపాన, 10% శుభ్రముగా, బాంబాయి, అప్పుడాంజనము రూపాన, 6.7 తంబు పెట్టివేసి, మద్రాసు.

నమ్మకచూయిన పనులు.

మోటారు పైకిళ్లు, పైడుకారులు, అనేక తరహాగా అనేక కంపెనీలవారివలన తయారుచేయబడిన టైసిక్లెట్లు, టైసిక్లెట్లు, యిందుకు కావలసిన నానావిధ పనిముట్లు, వాచీలు, హాల్మోనియములు, మొదలగువాటిని మావద్ద గలవు. మిక్కిలి సరసమగు వెలలకు యిచ్చెదము.

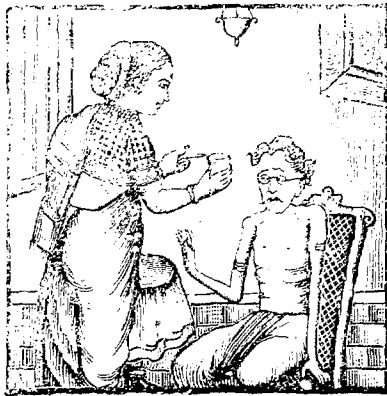
ఒక్కసారి మా సరకులు పరీక్షించి, వెలు కనుగొని, మంచి చెడ్డలనరయుటకు మహాజనులను గోరుచున్నాము. మాపాపులనై నీకెలు, పంపుపనిముట్లు, సహా 58-8-0 మాత్రమే. పట్టుముతోగూడిన కేటలాగు అర్థశాస్త్రాంపుబంపిన బంపెదము.

ఎ. పి. చాక్లెట్స్ అండుకో.,

185, మాంటు రోడ్డు, మద్రాస్.

క ఫ హ రి.

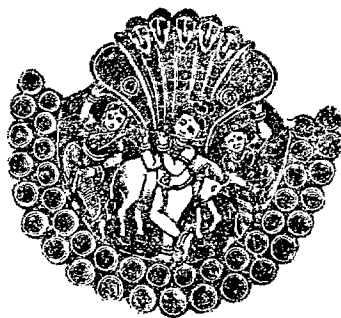
సీనా 1-8 రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0

దగ్గు స్వశా కోశము లందు బలహీనతవలన దగ్గును ఇది అనేకవిధములు తైల్యము వలన ఏర్పడిన దగ్గు శీతకాలమున ప్రబలించు దగ్గు.

శ్వాసకోశముల సూక్ష్మ నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బిపము. తీయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసిన మంగు దగ్గువిధమును బట్టియుండును. అమృతాంజనము డిపో, తాబు పెట్టివేసి, మద్రాసు.

22 వ స్ట్రెగల (సహాము) బాగాను. (ఇందుకు పూచీపడగలము)

గెజిల నాగర

14 సవరము యెత్తు

వెల రూ. 30-8-0.

మతిమునివిధములకు బంగారునగలు, వెండినగలు, రాళ్లు చెక్కిననగలు, మున్నగునవి ఈకింద పేర్కొన్న వస్త్రబలంబు వారకును కొనుగోరికి క్యాటలాగులు ఉచితముగా పంపబడును. సదరక ఇండియా జానరెరి మ్యానుఫాక్చరీంగు కంపెనీ, 487, టంకసాలపీధి, సాహుకారుపేట, మదరాసు

The Southern India Jewellery Manufacturing Co., 487, Sowcarpet, Madras

జీర్ణరసాయనము.

5 మాత్రల డబ్బి 18 వెల 1-4-0

జీర్ణమువలన భుజించినవస్తువులు రక్తమునకు సరిగా మారకం దున ఇది మిగిలి న రోగములకు కారణమగును. దీనివలన శరీర కోశము లంగు

రసస్నానము క్రమముగా గలుగక, మర్బల మేర్పడి ఆయువు తీణించును. జీర్ణరసాయనము మాత్రలను సేవించుటవలన అన్నము పచనమగును. జీర్ణకోశ బాముగుండి సరస్నానము క్రమముగా గలుగును, రక్తపుష్టి గలుగును, మలబద్ధము మానును.

ముత్యపు సుర్మా.

1 వ రకం ఆ ఎత్తు రూ 1-0-0.

2 వ రకం 0-8-0. 3 వ రకం 0-4-0.

మంచి ముత్యములు, మోమిరా, పచ్చకర్పూర ముతో చేయబడిన సుర్మా కండ్లకు చలువ తేయుటకు మంచిమందు. ఈ సుర్మా శ్రేష్ఠమైనది.

కలరామాత్రలు

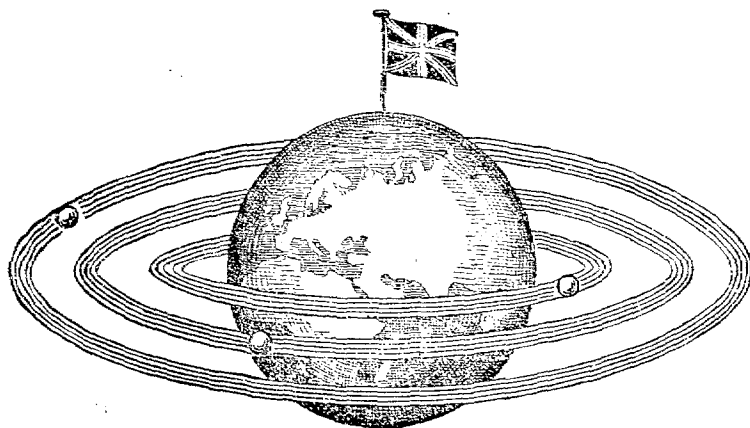
డబ్బి 18 12 మాత్రలు వెల రూ 0-6-0

కలరా ప్లేగునలెనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందు పరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలినవెంటనే వందును తినుట ఆవశ్యకము.

అమృతాంజనం డిపో, 6, తాబు పెట్టివేసి, మద్రాసు.

ప్రపంచ యుద్ధము.

ఘనపరార్థ సంగ్రామము!

చిత్ర రూపము !!

యోధా గ్రణుల భావచిత్రము !!!

యూరోప్ ఖండమందెల్లను, అల్లకల్లోలముచేసే రక్తప్రవాహముననే బారలా పుండు జగత్ ప్రళయస్వరూపముగా నామోత్ కాలభైరవునివలె వినబడియుండు అతిభయంకర యుద్ధనాయకులనున్నా, ఆయా దేశపు రాజాధిరాజులనున్న, చక్రవర్తులనున్న, ప్రత్యక్షముగా జూచి పట్టు కనబడ సుందరమైన భావచిత్రములు, ప్రకాశించునట్టి చురుచైన కాగితములపై ముద్దగా ముద్రించి విక్రయమునకు సిద్ధముగచున్నవి.

త్వర జేయును! స్వల్పమే ప్రతులు!!

తోకనుకాల్చుకొనిన మర్కటమువలె అక్కడిక్కడికి తిరుగుచు వ్యాపారనావలనున్న, యుద్ధనావలనున్న హతముజేసి తుదకు మండింపబడి సముద్రపాతమునకు హేతువైన ఎమ్డనను జూచియుండురా? దానియొక్క నాయకుని తెలుసునా? అది మద్రాసును ముట్టడించి జేసిన అనాగతములను జూచియుండురా? తుదకు దానిని గతిజూపిన సిడ్నియను నావయును దానియొక్క నాయకునిని జూచియుంటిరా?

పంచపాండవులవలెనుండు ఇంగ్లాండ్, రష్యా, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, జపాన్ చక్రవర్తులనున్న మర్యాదన దుశ్శాసనులవలె కాలాగ్నికి హేతువైయుండెడి జర్మని ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ, చక్రవర్తులను జూచియుండురా? ఆయా రాష్ట్రముయొక్క సేనా నాయకులనున్న నౌకానాయకులనున్న, వాయువిమాన నాయకులనున్న జూచియుండురా? లేనియెడల మావద్ద విక్రయమునకు సిద్ధముగనుండు చిత్రపటమును తెప్పించి జూడును! చిత్రపటమువలన యుద్ధసంగతులు మనసునకు సులభముగా బోధపడుటకు సందియములేదు. దీనివెల. 1 రూపాయ.

షరా.—యుద్ధమారంభమైనతోడనే రణరంగమునందు నూతనముగాయెత్తబడిన పోటోలను తెప్పించి ముద్రించియున్నాము ప్రతియొక్క పటమును మౌనికట్టల జాటి నలగక భద్రముగా జేరువట్లు పంపెదము.

విలాసము :— గురుబసవ కంపెనీ మద్రాసు.

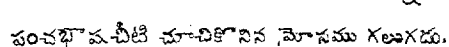
మాం చిసమయము!

(మొదటిభాగము నిజమైనది.) ధర 8 అణాలు మాత్రమే. పోస్ట్జి సహా 0-10-0

మామిడినామా:—సువీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 167, మదరాస్. ఇ.

కృష్ణాకుసుమము:— ము. కృష్ణాకుసుమము పూర్వము బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతచుభవల్లిత్రాగు
 లోని ముద్ర. నా. కృష్ణాకుసుమమును ఈరెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

DR. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

కంఠాక్షయ, కలపన గురులు. కాకినాడ.

కోటిపలి - గోదావరిజిల్లా.

113 పరశువాకము హార్మోడ్డు, వేపేరీ, మదరాసు.